

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton ammattilehti • 90. vuosikerta • 2.5.2014

6 2014

Turhaa mystiikkaa

Salla Vuorikoski haluaa riisua
tutkivan journalismin
sädekehää. » 8

Rehellinen hymy

Tässä ollaan Suomen luontokeskus Haltiasa ja **Hannu Hautalan** Metsän Poika -näytellyssä. **Poppis Suomela** on oivaltavasti kuvannut Hautalan yhden hänen lempikuvan sa edessä.

Näyttelyn avajaiset eivät ole useimmille se kiitollisin kuvauskeikka. Tähän kuvaan on kuitenkin saatu mielenkiintoa huumorin ja symboliikan keinoin, sillä juuri kiinnostus

lintuihin vei Hautalan hänen pitkälle uralleen luontokuvaajana.

Ja kuvattavalla on rehellisen luonteva hymy. Useammin kuin kerran on Hautalan joutunut olemaan kameran huonommalla puolella, mutta Poppiksella oli idea ja Hautala piti siitä.

Tuon hymyn muistan eräältä kojukuvausreissulta, jolla sain olla mukana Hautalan

objektiivinkantajana. ”Nyt valmiina”, Hautala sanoi. Kurki hyppäsi toisen selkään ja muutaman sekunnin kuluttua parittelu oli ohi. En saanut kelvollista kuvaa. Hautala vilkaisi minua ja antoi tämän samaisen ovelan hymyn.

Juha Kauppinen
juha@juhakauppinen.com
KIRJOITTAJA ON FREELANCEKUVAAJA.

Partamies ja linnunpoika.
Poppis Suomela jututti Hannu Hautalaa Retki-lehteen 3/2014.

numeraali

85 000

Helsingin hovioikeus tuomitsi MTV Oy:n maksamaan vuonna 2011 irtisanotulle toimittajalle 85 000 euroa korvausta. Riita koski sitä, olisiko MTV:n pitänyt antaa toimittajalle potkujen sijasta vapaata EU:n siviilikriisihallintaoperaatiota varten. Korkein oikeus vahvisti huhtikuussa hovioikeuden päätöksen hylkäämällä MTV:n valituspyynnön.

LÄHDE: JOURNALISTILIITTO

poimuri

Isoihin tiedotusvälineisiin pitäisi politiikan toimitusten rinnalle perustaa yhteiskuntapolitiikan toimituksia, jotta lukijoilla olisi mahdollisuus ymmärtää asioiden syy- ja seuraussuhteitakin. Eivät kaikki vain pelaa ja laskelmoi koko ajan politiikassakaan – eivät etenäkään siinä.

Toimittaja **Kai Hirvasnoro** Kansan Uutisissa 11. huhtikuuta

Ja jos poikani jonain päivänä ilmaisee kiinnostusta free-toimittajan hommiin, kehotan häntä harkitsemaan myös uraa vaikkapa pysäköinninvalvonnan tai prostituution parissa.

Ali Consultingin toimitusjohtaja **Antti Isokangas** blogissaan 16. huhtikuuta

Nyt, viisitoista vuotta myöhemmin, olen jälleen kadulla. Ehkä sitä ei kahden lapsen isänä ja jonkin sortin journalistina haluaisi pudota ihan näin alas, mutta tosiasiat on tunnustettava. Haluan jatkaa elämäni Firenzesä, mutta en enää suomalaisena toimittajana.

Toimittaja **Jouni Kantola** Lapin Kansassa 23. huhtikuuta

mitenkäs nyt?

MTV3.fi uutisoi 12. huhtikuuta, että 15-vuotiaan pojan isäpuoli ja veli saivat sakkoja käsiteltyään liian kovakouraisesti koulukiusaajana pitämäänsä 14-vuotiasta poikaa. 14-vuotiaan maahanmuuttajatausta mainitaan jutussa. Miksi näin, toimittaja Jarkko Sipilä.

”Pahoinpitelyn uhrin tausta oli merkittävä tieto. Maahanmuuttajatausta liittyi kokonaisuuden kannalta olennaisin osin koulussa sattuneisiin tapahumiin. Taustaa ei tuotu esiin asiaankuulumattomasti tai halventavasti. Tapaus nousi uutiseksi, koska se kuvaa omalta osaltaan Helsingin koulujen arkea – toki varsin poikkeuksellisenä tapauksena.”

Hasardihommia

Markku Lappalainen
markku.lappalainen@journalistiliitto.fi

Yt:t kerran vuodessa, kahdet parhaassa – se pitää omistajan iloisena. Turun Sanomat Oy:ssä tehtiin viime vuonna huipputulos, ja nyt pedataan hyvää tulosta tällekin vuodelle. Talo tavoittelee väen vähentämistä viidenneksellä.

Turun Sanomien toimituksessa vuosikymmeniä elänyt me-henki on karissut jo kauan sitten. Aiemmin omistajat halusivat pitää yllä mielikuvaa työntekijöistä perheenjäseninä. Nyt työntekijät ovat pelinappuloita, joiden avulla säädetään tulosta: käynnissä ovat kuuden net yt:t kuuden vuoden sisällä.

Yhtiön hyppysissä on viime vuoden tulos, joka Markkinoinnin&Mainonnan mukaan osoittaa 26 prosentin liikevoittoa. Kuvaavaa on, että yhtiön talousjohto on antanut tilinpäätöksen tiedot Talentumille ennen kuin se on kertonut ne yt-neuvotteluihin pakotetulle henkilöstölleen. TS torjui myös Journalistin pyynnön saada tutustua tulokseen, jolla talo haluaa ylpeillä Talentumin yritysvertailuissa.

Turun Sanomissa toteutuu medialouden asiantuntijan Arto Sunisen usein käyttämä moraalikadon,

moraalisen hasardin käsite: omistaja on toiminnallaan rikkonut vallitsevan tilan ja muuttanut toimintaansa työntekijöiden kustannuksella. Voitot taataan panemalla porukkaa kilometritehtaalle.

Samanlaisten hasardiratkaisujen uhan alla ovat monet muutkin mediatalat. On sijoitettu hyvien aikojen luo moissa lainarahaa huonoihin bisneksiin, ja henkilöstö pannaan maksamaan tätä laskua. Herrat ovat ottaneet riskejä, jotka koituvat narrien maksettaviksi.

Alkuvuodesta lanseerattu Lännen Media kummittelee ainakin Kalevan yt-neuvottelujen taustalla. Kenties Turun Sanomissakin on siitä kyse. Mihin tarvitaan omia toimittajia, kun uusi yhtiö tuottaa kohta puolensadan toimittajan voimin sisältöä tusinalle lehdelle?

Moraalista hasardia sekin: myydään hanke laatuprojektina ja toteutetaan se irtisanomisin.

Journalistiliiton laskelmien mukaan alkuvuoden kuluessa on työpaikkansa menettänyt yt-neuvotteluissa noin 60 journalistia. Kevään kuluessa määrä ehtii kasvaa lähelle sataa, jos nyt tiedossa olevat työnantajien tavoitteet toteutuvat.

”Pidän siitä, että minulla ei ole säännöllistä työaika. Työhuoneella kuukaan ei hengitä niskaan. Tuntuu vaikealta sopeutua avokonttoriin, jossa on jatkuva hälinä.”

Vuoden freelancer
Tarmo Poussu

mediakritiikki

JOURNALISTI ARVIOI JOURNALISTISIA TUOTTEITA.

toimii

Uudelleen kengitetty

Hevosurheilu

Mik? Kahdesti viikossa ilmestyvä tabloidi. Lisäksi kerran vuodessa ilmestyy aikakausformaattissa Hevosurheilun Jalostuskuvasto. Kustantaja keskusjärjestö Suomen Hippoksen sata prosenttisesti omistama Suomen Hevosurheilulehti Oy.

Levikki: Kokonaislevikki 21 821, perjantainumero 23 353 (LT 2013).

Muuta: Muuttui tabloidiksi marraskuussa 2013. Verkojulkaisu hevosurheilu.fi koostuu sähkötyypisistä, osaksi kuvallisista uutisista ja videoleikkeistä. Lisäksi maksullinen näköislehti.

Hevosurheilun toimittajien on hallittava hengästyttävä aihealue. Tiedettävä hevosten jalostuksesta, valmennuksesta, ruokinnasta, lääkinnästä ja hoidosta. Tunnettava lajit ja säännöt, ohjastajat, trenarit, hevosalous ja totopelien maailma. Päälle tulee journalistinen osaaminen.

HU on kuin suomenhevon, joka käy monipuolisesti työajoon, kaviourille ja ratsuksi.

Lehden toimittajat ovat antaumuksellisia hippologeja, monet myös sanataitureita. Esimerkiksi Leena Alérini ja Harri Lind tuottavat rikasta kerrontaa alan ilmiöistä ja värikkäistä persoonista. Juhani Länsiluoto on hevoskuvaajana maailmanluokkaa.

Toimituksella on syvä kontakti lukijakuntaan. Tämän vankan kokemuksen tuntuivat vuoden 2013 lehti uudistuksen toteuttajat sivuuttaneen.

Muutos oli iso niin tekijöille kuin lukijoillekin. Aiemmin keskiviikon numero painottui raviaiheisiin ja perjantaisin oli ratsastuksen vuoro. Nyt lähtökohta on aina hevonen yleensä. Kriteereissä korostuu aiheen merkitys. Toimitus (10 henkeä) tekee jutuista leijonanosan. Ennen avustajia oli paljon.

Kun formaatti muuttui pitkästä berlineristä tabloidiksi, lähtölistoja piti tyypistää ja vähentää. Lehti uudistajalle ne ovat uutisgrafiikkaa, mutta ihmeen monelle lukijalle raven käsiohjelman korvike. Kun luettavuuskin aluksi huononi, varsinkin iäkkäät lukijat näyttivät takakavioita. Pillastumista lisäsi keskiviikon ja lauantain suurten totoravien supistettu uutisointi. Nämä selostukset halutaan yhä lukea isosti 2–3 päivää jälkikäteen.

Päätoimittaja Jussi Lähde otti lusikan kauniiseen kavioon.

Tulos on kohtuullisesti raville palannut julkaisu. Siinä on uutisten lisäksi hienoja ilmiö-, tausta- ja henkilöjuttuja, välillä turhankin paisuteltuja erikoisteemoja sekä

Nimeään laajempi. Hevosurheilu ei elä pelkästään urheilusta. Sen aihealue ulottuu kirjaimellisestikin varsalaitumelta teurastamon portille.

paljon vinjettisälää. Loppuosa ennen ilmoituksia ja takasivua on eksoottinen lähtölistojen, vihjekommenttien ja tulosten erämaa.

Hevosurheilu pitää esillä alan eettisiä kysymyksiä. Hevosonpidossa tapahtuneita rikkomuksiakin uskalletaan lähestyä kursailematta.

Pekka Vehviläinen
KIRJOITTAJA ON LUKENUT HEVOSURHEILUA 40 VUOTTA.

Faktat baaritiski

Talouselämä ja Iltalehti uutisoivat 15. huhtikuuta, että EU kieltää kahvinkeitittimet, jotka eivät sammu automaattisesti. ”Ihmisten pitää siis opetella keittämään vain sen verran kahvia, kuin juo – tai juomaan kylmää kahvia”, Talouselämä kirjoitti.

Väärin. Seuraavana päivänä faktantarkistuspalvelu Faktabaari kertoi, että kyseessä on vasta komission esitys – ja vaikka esitys menisi läpi, kahvinkeitittimen ostaja saisi silti päättää käyttäkö automaattikatkaisua.

Faktabaari on eurovaaleja varten perustettu sivusto, joka pyrkii parantamaan julkisen keskustelun tasoa Suomessa. Baari pyöri toistaiseksi vapaaehtoisvoimin, mutta sivuston takana oleva Avoin Yhteiskunta ry etsii rahoitusta siihen, että yhdistys pystyisi tulevaisuudessa maksamaan fakthanmetstäjille.

Janne Salomaa

KANNEN KUVA: MAIJA TAMMI

ajassa

Mediatalojen tulokset ja liikevaihdot laskussa vuonna 2013

Milj.euroa, muutos edellisvuodesta, prosenttia

Yhtiö	Liikevaihto	Liikevaihdon Muutos (%)	Liikevoitto/-tappio (MEUR, ennen kertaluotoisia eriä)	Muutos (%)	Liikevoitto-prosentti
Sanoma Oyj	2 218,70	-6,6	154,9	-33	7
Alma Media Oyj	300,2	-6,2	24,2	-28	8
Ilkka-Yhtymä Oyj	44,9	-2,7	-16,6	-53	-37
Pohjois-Karjalan kirjapaino Oyj	93	-1,1	7,3	-36	7,8
Kaleva-konserni	56,8	-9,4	1,8	125	3,2
TS-Yhtymä-konserni*	170	-6,7	13	-16	7,7
Länsi-Savo-konserni	50,5	-8,2	-0,6	-140	1,1
Keskisuomalainen Oyj**	98,1	-7,6	13,9	-19	9,3

LÄHDE: YHTIÖIDEN TILINPÄÄTÖKSET

*LÄHDE: MARKKINOINTI JA MAINONTA -LEHTI

**VERTAILUKELPOINEN LUKU, EI SISÄLLÄ YRITYSKAUPOJA

Analyytikko: Mediatyhtiöiden vikabisnekset syynä yt-sumaan

Paula Sallinen, teksti
Jussi Vierimaa, kuva
Heli Saarela, graafikka

Osakestrategi Jukka Oksaharju arvioi, että media-alan jatkuvat irtisanomiset ovat seurausta huonoista yrityskaupoista.

Vaikkeat ajat, tahmainen ilmoitusmyynti, median murros, vähenevät tilaajat, jopa Journalistiliiton viimekeväinen lakkovaroitus. Näin mediatyhtiöt ovat perustelleet yt-neuvotteluita.

Osake- ja rahastovälittäjäpankin Nordnetin osakestrategi **Jukka Oksaharju** kääntäisi huomion toisaalle. Hän syyttää mediatalojen yt-kierteestä yhtiöiden vika-sijoituksia. Moni mediatyhtiö on pyrkinyt parantamaan tulostaan ostamalla toisia

mediatyhtiötä. Strategia toimi aikana, jolloin niiden tuotot olivat mukkeja. Kun voitot hiipuivat, yhtiöt alkoivat karsia kulujaan ja henkilöstöään. Muuten ne olisivat joutuneet puuttumaan sijoitustensa tasearvoon eli kirjanpitoon merkittyihin sijoitusten arvoihin.

”Kulujen leikkaaminen on ainoa tapa lykätä alaskirjauksia. Yt-neuvottelut ovat seurausta yritysten huonosta johtamisesta yrityskaupoissa. Ei siitä, että liiketoiminta tuottaisi päivittäin tappiota.”

Monen mediatyhtiön liikevoittoprosentti on seitsemän prosentin tuntumassa. Tulos on kohtuullinen verrattuna muihin toimialoihin, mutta surkea verrattuna media-alan aiempaan tuloskehitykseen. Vielä pari vuotta sitten esimerkiksi Ilkka-Yhtymä, Keskisuomalainen ja Kaleva takoiivat kaksinumeroisia liikevoittoprosentteja.

Mediatyhtiöt ovat sijoittaneet bisnekseen paljon rahaa, jota on otettu myös velaksi. Kun tuotot hiipuivat, mediatyhtiöihin sijoittaminen on hulppea riski.

”Yt-neuvottelut ovat seurausta yritysten huonosta johtamisesta yrityskaupoissa.”

Osakestrategi Jukka Oksaharju

tiöihin sijoittaminen on hulppea riski.

”Kuka niihin sijoittaa, jos voi menettää kaiken, mutta mahdolliset tuotot ovat vain pari prosenttia?”, Oksaharju kysyy.

Mukkeat liikevoittoprosentit eivät silti ole tyystin hävinneet alalta. Kuuden vuoden yt-kierroksen aloittanut Turun Sanomat Oy ylsi viime vuonna erinomaiseen 26 prosentin liikevoittoon. Asiasta uutisoi *Markkinointi&Mainonta*. Myös edellis-

vuonna liikevoittoprosentti kipusi 20 prosentin yläpuolelle.

”On yllättävää, miten kovaa tulosta firma tekee, kun vertaa sitä johdon käyttäytymiseen. He tuntuvat olevan käsi paniikinappulalla”, *TS:n* pääluottamusmies **Rami Nieminen** sanoo.

TS-Yhtymä-konsernin painotoiminta on ollut pitkään tappiollista. Niemistä harmittaa, että johto haluaa nostaa isoja osinkoja, vaikka lehtibisneksellä on vaikeaa.

”Johto on menettänyt uskonsa alan tulevaisuuteen. Lypsylehmästä otetaan kaikki irti niin kauan kuin se on mahdollista sen sijaan, että toimintaa kehitettäisiin.”

Ilkka-Yhtymän viime vuoden tilinpäätös on sen sijaan rumaa luettavaa: tappiota kertyi lähes 17 miljoonaa euroa. Tappio johtui lähes 30 miljoonan euron arvonalennuskirjauksista, jotka johtuivat

Yt-kierteessä. Turun Sanomat tekee vuodesta toiseen hyvää tulosta, mutta karsii väkeään jatkuvilla irtisanomisilla. Media-talojen liikevaihdot olivat viime vuonna laskussa, ilmenee Journalistin tulokatsauksesta.

Alma Median osakekurssin laskusta. Yhtymä oli ostanut Alma Median osakkeita yli kaksi kertaa nykyistä markkinahintaa suuremmalla summalla. Tämä tekee kipeää, sillä yhtymä maksoi osakkeet pitkälti velkarahalla.

”Sijoittajan näkökulmassa riski ei ole journalismi Pohjanmaalla vaan Ilkka-Yhtymän Alma Media -seikkailu”, Oksaharju sanoo.

Ilkka-Yhtymä ei ostanut huonon yhtiön osakkeita, mutta maksoi niistä liikaa. Ilkka-Yhtymän toimitusjohtaja **Matti Korkiatupa** myöntää tämän. Hän kuitenkin painottaa, että Alman osakkeilta odotetaan pitkántähtäimen tuottoa. Siksi osakkeiden arvo on merkitty taseeseen edelleen pörssiarvoa korkeammaksi.

”Täytyy muistaa, että olemme saaneet 48 miljoonaa euroa Almasta kassavirtaa. Se ei ole ollut sijoituksena katastrofi”, Korkiatupa sanoo.

Silti Ilkka-Yhtymässä sijoitukset ovat

johtaneet yrityksen huonoon tulokseen. Lehti- ja painobisnes kannattavat edelleen kohtalaisesti.

Oksaharju povaa media-alalle ”jännittäviä aikoja”. Hän odottaa, että velkaiset Sanoma ja Ilkka-Yhtymä käynnistävät pian maksullisen osakeannin helpottaakseen rahapulaansa.

Kuka velkayhtiöiden osakkeita sitten ostaisi? Oksaharju ounastelee, että **Antti Herlin** kasvattaisi omistustaan Sanomassa lähemmäs 10 prosenttia yhtiön osakekannasta. Sen jälkeen hän saisi nostaa osinkonsa verovapaasti.

Ilkka-Yhtymää saattaisi olla vaikeampi saada kaupaksi. Ehkä ostaja kuitenkin löytyisi.

”Jos hinta olisi tarpeeksi halpa, Alma Media saattaisi alkaa ostaa nurkanvaltaajansa osakkeita. Se voisi mitätöidä Ilkka-Yhtymän osakepotin ja lisätä alkuperäisten Alma-osakkeiden arvoa.”

Neuvottelija. Suomen Kuvalehden toimittaja ja Otavamedian pääluottamusmies Tuomo Lappalainen tähtää siihen, että Asiakasviestintäyksikön yt-neuvotteluissa välttäisiin irtisanomisilta.

Otava ennätystulokseen – vähentää väkeä

Otava-konserniin kuuluva Otavamedia suunnittelee väenvähennystä asiakasviestintäyksikössään eli entisessä Kynämiehessä.

Koko henkilöstöä koskevat yt-neuvottelut alkoivat 15. huhtikuuta. Vähennystarve on 14 työntekijää eli noin kolmasosa yksikön henkilömäärästä. Asiakasviestinnässä on runsaat 40 työntekijää.

Otavamedian pääluottamusmiehen **Tuomo Lappalaisen** mukaan irtisanomisia pyritään välttämään talon sisäisillä järjestelyillä.

”Kaikki kivet käännetään. Se on tärkeä asia näissä neuvotteluissa, mutta helppoa se ei ole”, Lappalainen sanoo.

Vähennystarpeen taustalla on Asiakasviestinnän liikevaihdon jyrkkä pudotus. Yksikkö on viime vuosina menettänyt kilpailijoille isoja asiakkaitaan, kuten Ekonomiliiton, Neste Oilin, Itelan, Helsingin Energian, Wärtsilän ja Autoliiton.

Asiakasviestinnän vaikeuksista huolimatta Otava-konsernin liikevoitto nousi viime vuonna ennätystasolle, noin 32 miljoonaa

euroon. Liikevaihto laski neljä prosenttia. Otavan hallituksen puheenjohtajan tehtävät maalikuussa jättänyt **Olli Reenpää** luonnehtii tulosta ”historialliseksi”.

”Hyvä tuloskehitys on perustunut oikeaan näkemykseen media-alan kehityksestä ja ajoissa aloitettuihin sopeutustoimiin”, Reenpää toteaa yhtiön vuosikertomuksessa.

Reenpään näkemyksen mukaan Otava hakee lähitulevaisuudessa kasvua hyödyntämällä konsernin vahvaa taloudellista asemaa yrityskaupoissa.

Asiakasviestintäyksikön vaikeudet johtivat jo aiemmin keväällä yksikön johdon vaihtumiseen ja organisaatiouudistukseen. Julkaisujohtaja **Eila Saariorio** jäi ennenaikaisesti eläkkeelle, myyntijohtaja **Kalle Seire** ja tiiminvetäjä **Jari Kallio** jättivät yhtiön. Samalla osa tuottajista nostettiin myyntivastuullisiksi Key Account Managereiksi.

Yksikön uudeksi johtajaksi on nimitetty **Marjatta Leino**, joka toimi aiemmin *Kotilääkärin* päätoimittajana.

Manu Marttinen

Sanoma Lehtimediaan yt-neuvottelut

Sanoma Lehtimedia on ilmoittanut aloittavansa koko henkilöstöä koskevat yt-neuvottelut, jotka voivat johtaa 20 työpaikan vähennykseen. Neuvotteluilla tavoitellaan rakenteellisia uudistuksia.

Lehtimedian toimitusjohtaja **Jarmo Koskinen** perustelee neuvotteluja taloustilanteen heikkenemisellä. Hän sanoo liiketoiminnan muuttuneen kannattamattomaksi heikon talous-suhdanteen ja mediankäytön muutoksen vuoksi. Näköpiirissä ei Koskisen mukaan ole tilannetta parantavaa muutosta.

Huhtikuussa uutisoitiin, että Sanoma Lehtimedian enemmistöosuus siirtyy Sanoma Media Finlandilta Länsi-Savo-konsernille tammikuussa 2015.

Koskinen korostaa, että yt-neuvottelut liittyvät akuuttiin kannattavuusongelmaan, ei uuteen omistajaan. Yt-neuvottelujen odotetaan päättyvän kesäkuun alkupuolella.

Yhtiön mediatoimintojen liikevaihto vuonna 2013 oli 39,7 miljoonaa euroa ja henkilömäärä keskimäärin kokoaikaisiksi muuttuna 234.

Nina Erho

”

On kaikkien
liiton jäsenten
etu, että
freetyön ehdot
ja palkkiot ovat
kohtuullisia.

Puhutaan rahasta!

Onnellinen ruikuttaja

Hanna-Kaisa Hämäläisestä freetyö on ihanaa, mutta työehdoissa on parannettavaa.

Nina Erho, teksti
Petri Blomqvist, kuva

Suomen freelance-journalistien uusi puheenjohtaja Hanna-Kaisa Hämäläinen, kuinka onnellinen freelancer olet?

Olen onnellinen ruikuttaja, jos näin voi **Virpi Salmen** juttuun (*Journalisti* 5/2014) viitaten sanoa. Pidän freetyöstä valtavasti ja olen halunnut suuntautua siihen, mutta haluan myös olla mukana vaikuttamassa alamme koskeviin asioihin. Vakavasti puhuen en kyllä pidä ruikutuksena sitä, että nostetaan esiin ja yritetään parantaa työehtoihin liittyviä asioita, jotka ovat ihan konkreettisesti pielessä.

Mikä ylipäättään tekee freelancerin onnelliseksi?

Mahdollisuus elää työllään. Freelancerit rakastavat työtään, mutta sillä pitää voida myös elää. Journalisteja ja valokuvaajia on joutunut lähtemään muihin töihin kiristyneiden sopimusehtojen ja laskeneiden palkkioiden takia. Ihmiset menettävät rakkaan työn, ja ala menettää ammattilaisia.

Olet sanonut, että alalla riittää ongelmia, mutta toivoo ei ole menetetty. Mistä freelancer ammentaa toivonsa?

Itselläni tähän tehtävään lähtemiseen sisältyy vahvasti ajatus, että toivoo on. Jatkamme uuden hallituksen kanssa edellisten työtä ja ratkaisujen etsimistä, ja uskon niitä löytyvän. Kaikkiaan haluan houkutella ihmisiä yksin tekemisestä yhteiseen tekemiseen ja välittämään laajemmin kuin vain siitä omasta jutustaan. Ammattiyhdistystoiminta on ryhmätyötä. **Millä keinoilla ratkaisuja voi käytännössä saavuttaa?**

Keinoja on kyllä mielessä, mutta haluan pohtia niitä yhdistyksen hallituksen kanssa ennen kuin ryhdyin konkreetisoimaan. En halua luoda kuvaa, että tekisin yksin tätä työtä.

Mistä ammennat energiaa yhteisten asioiden hoitoon?

Olen aina ajatellut, että kaikista huolehtiminen hyödyttää kaikkia. Toisaalta on selvää, että luottamustoimiin käytetty aika on

Miten saa freelancetoimittajan helposti vaivautumaan tai jopa kiukustumaan? Kysymällä, millaisia palkkioita hän saa tekemistään töistä. Aina parempi, jos tätä kehtaa kysyä yleisön edessä vaikka alan seminaarissa.

En tiedä, miksi näin on. Häpeävätkö freelancerit tulo- tasoaan? Luulevatko he vaikuttavansa ahneilta? Toisen freelancerin jos jonkun luulisi ymmärtävän, että kyse ei ole ahneudesta vaan ihan vaan vuokranmaksusta ja kauppala- kuista.

pois omasta työstä, ja sen vuoksi on hyvä, että vetovastuut vaihtuvat välillä.

Millainen joukko freelancerit ovat puheenjohtajan näkökulmasta?

Äärettömän kova ammattilaisten joukko, jonka osaamista toimitusten kannattaisi käyttää laajemminkin. Toisaalta jäseniä on paljon, olemme iso yhdistys liitossa, ja jäsenet ovat keskenään myös erilaisia. Hallituksen tehtävä on löytää yhteisiä, kaikkia koskevia kärkiä.

Mitä liiton pitäisi nykyisen lisäksi tai sijasta tehdä freelance-asioissa?

Jäsenemme kaipaavat vahvaa ja näkyvää liittoa, joka puolustaa freelancereita ja taistelee työn tekemisen ehdoista. Huomiota pitää kiinnittää myös työsuhteisten ja freelancereiden välisen kuilun pienentämiseen, sillä on kaikkien liiton jäsenten etu, että freetyön ehdot ja palkkiot ovat kohtuullisia. Liitto on yhtä heikko kuin sen heikoimmin kohdeltu jäsen.

Milloin työsi tulokset alkavat näkyä?

Olisi naiivia kuvitella muuttavansa maailman kahdessa vuodessa. Nyt kuitenkin kääritään hihat ja ruvetaan töihin.

Hanna-Kaisa Hämäläinen

Kuka: Valittiin Suomen freelance-journalistit ry:n puheenjohtajaksi 12. huhtikuuta 2014. Puheenjohtajan kausi kesää kaksi vuotta kerrallaan.

Ura: Työskennellyt freelancevalokuvaajana vuodesta 2000. Toiminut kuvajournalismin opettajana ja luennoitsijana muun muassa Tampereen ja Jyväskylän yliopistoissa. Työskennellyt myös Photo Raw:ssa, Seurassa, Helsingin Sanomissa ja Keski-suomalaisessa.

Muuta: Toiminut pitkään ja useissa luottamus- tehtävissä, kuten Suomen Lehtikuvaajien puheenjohtajana. Photo Do -yhdistyksen puheenjohtaja. Journalistiliiton valtuuston jäsen vuodesta 2013.

Itsensä työllistäjien täytyy osata puhua rahasta, jos haluaa saada reiluja palkkioita. Jos ei osaa puhua rahasta edes toisen freelancerin kanssa, miten siitä osaisi puhua toimeksiantajien kanssa?

Freelancereiden keskinäinen rahapuhe voisi estää myös sitä, että yleinen palkkiotaso tippuu, kun osa toimittajista myy tuotoksiaan alihintaan.

Anna-Sofia Nieminen

KIRJOITTAJA ON FREELANCER JA OPISKELIJA.

kolumni

Pasi Kivioja
pasi.kivioja@uta.fi
KIRJOITTAJA ON VIESTINTÄRYHTÄÄ.

Munakellolla töihin

Televisiossa esitettiin joskus mainosta, josta jäi lentäväksi lauseeksi ”Mene munalla töihin”. Minä menen töihin munakellolla. Nytkin se tikittää.

Munakello on fantastinen, ilman Tekes-rahaa tuotettu innovaatio, joka pesee nykyajan digitaaliset apuvälineet. Nerokkuus piilee yksinkertaisessa tavassa hyödyntää munakelloa konttori- ja kotityön tehostamiseksi.

Yliopisto-opiskelija **Francesco Cirillo** keksi Pomodoro-ristimänsä tekniikan 1980-luvun lopussa. Cirillolla oli ongelmia opiskelumenetelmien ja ajankäytön kanssa. Hän havaitsi, että ongelmien ydin oli häiritsevien tekijöiden ja keskeytysten suuressa määrässä sekä oman keskittymiskyvyn ja motivaation heikkoudessa. Cirillo kysyi itseltään, pystyykö hän opiskelemaan edes kymmentä minuuttia keskeytyksettä.

Haasteeseensa vastatakseen Cirillo tarvitsi ajanottovälineen. Keittiöstä löytyi tomaatin (italiaksi pomodoro) muotoinen keittiökello eli suomalaisittain munakello. Moni on ehkä kuulut Pomodoro-menetelmästä mutta ei ole kokeillut sitä. Itsekin naureskelin ensi alkuun kellon pärinälle, mutta päätin testata.

Some- ja sähköpostiviestien pommittaessa uhriaan aamusta iltaan mekaaninen munakello elää nyt uutta tulemistaan tietotyöläisen arjessa. Yhden tutkimuksen mukaan keskeytykset vievät jopa kolmanneksen toimihenkilön työpäivästä. Keskeytyksistä yli puolet aiheutuu toisesta henkilöstä eli höpötteleivistä työkavereista. Tekniikasta aiheutuvia keskeytyksiä on 15 prosenttia.

Viime vuosina olen alkanut kirjoittaa öisin, koska silloin ei ole ulkopuolisia häiriöitä. Tällä menetelmällä kuitenkin uuvuttaa itsensä ja menettää vapaa-aikansa.

Munakello on tuonut ryhdikkyyttä haahuilevaan kirjoittamiseeni. Pomodoron avulla olen saanut hilattua kirjoitusaikataulua yön pikkutunneilta inhimillisempään ajankohtaan.

Menetelmä on simppele: Vaimenna puhelin, sulje netti ja työhuoneen ovi. Viritä munakello soimaan 15–25 minuutin päästä. Tao sinä aikana tekstiä aivan järkyttävällä apinan raivolla. Kun kello pirahdaa, pidä 3–5 minuutin tauko, jolloin voit tehdä, mitä haluat. Neljännen pirinän jälkeen voit pitää pidemmän tauon.

Miksi työntekoon tarvitaan pärisävä muna – eikö kenenkään ajastin riittäisi?

Ehkä se on tuo painostava tikitys, joka pakottaa keskittymään ja haastaa taisteluun aikaa vastaan.

PIRRRRRR!

Paljastuksia. Tutkivan journalismin yhdistyksen puheenjohtaja Salla Vuorikoski pitää kotimaisen tutkivan journalismin suurimpana saavutuksena vaalirahautisointia. ”Siinä oli useiden tiedotusvälineiden ihmisiä mukana, se muutti lainsäädäntöä, asenteita, ja nyt ihmiset löytävät tietoa vaalirahoituksesta aiempaa paremmin.”

Myytinmurtaja

Salla Vuorikoski haluaa hälventää tutkivaan journalismiin liittyvää mystiikkaa. Samoja menetelmiä voi soveltaa jokainen toimittaja omassa arkisessa työssään.

Pasi Kivioja, teksti Maija Tammi, kuva Jussi Jääskeläinen, kuvitus

Suurin harha, joka liittyy tutkivaan journalismiin: käsitys, että se olisi vain huippuyksilöiden laji. MTV3:n tutkivan toimittajan **Salla Vuorikosken** mielestä kyse on ihan tavallisesta toimittajan työstä, jossa vaaditaan kriittistä luonteenlaatua, istumalihaksia ja sinnikkyyttä. Pitää myös uskaltaa esittää ne kysymykset, joista joku aina suuttuu.

”Ei tarvitse olla mikään poikkeusyksilö. Tätä yritämme tuoda tutkivan journalismin konferensseilla esiin. Monet yhdistyksemme jäsenistä tekevät arkista työtä ja sitten välillä jonkin tutkivamman jutun.”

Vuorikoski on ollut järjestämässä tutkivan journalismin konferenssia vuosina 2010, 2012 ja viimeksi Tutkivan journalismin yhdistyksen puheenjohtajan ominaisuudessa Helsingin Sanomatalossa huhtikuun alussa tänä vuonna.

Konferenssin esityksissä pureuduttiin muun muassa yritystietojen penkomiseen, rakennusalan harmaan talouden selvittelyyn, EU:n talousasioiden tutkimiseen ja veroparatiisibisnesten paljastamiseen.

Kamalan vaikeita juttuja! Ei suinkaan. Vuorikosken mielestä nämä kaikki ovat opittavissa olevia asioita. Tietenkin on hyvä seurata talousasioita ja tuntea peruskäsitteitä. Vuorikoski kertoo, että hänen työantajansa on järjestänyt koulutusta muun muassa tilinpäätösanalyseistä, mutta varsinaista talousalan koulutusta hänellä itsellään ei ole.

”Kaikkea ei tarvitse itse tietää. Sitä varten on asiantuntijoita.”

Syksyllä päättyneiden yt-neuvotteluiden jälkeen MTV3 lopetti *45 minuuttia* -ohjelman, mutta tutkivia journalisteja ei vähennetty. Nyt he tekevät lyhyempiä

inserttejä uutislähetyskiin ja muihin ohjelmiin.

”Totta kai ohjelman häviäminen vaikuttaa, mutta osaaminen on edelleen talossa. Uudella mallilla on tehty vasta vähän aikaa, joten on varhaista arvioida vaikutuksia. Tutkivan journalismin tekemiseen on kuitenkin kanavalla edelleen hyvät eväät.”

WinCapita, vaalirahoitus ja Nova Group ja Suomen Punaisen Ristin veripalvelun konsulttiset. Salla Vuorikosken uralle mahtuu paljon merkittäviä tutkivan journalismin paljastuksia.

”Kyse on ihan tavallisesta toimittajan työstä, jossa vaaditaan kriittistä luonteenlaatua, istumalihaksia ja sinnikkyyttä.”

Kahdesta ensin mainitusta hän sai toimittajatyöryhmän jäsenenä kaksi arvostettua palkintoa, Bonnierin Suuren journalistipalkinnon ja Lumilapion.

WinCapita oli hänen ensimmäinen iso juttunsa ja herätys tutkivan toimittajan työhön. Valuuttakauppaan perustuvaa pyramidihuijausta kaivellut projekti oli monella tapaa vaativa. Sijoitusklubilaiset kävivät todella kuumina, ja painetta tuli toimitukseen päin runsaasti.

”Tein sitä vapaa-ajalla ja öisin, koska päivällä minulla oli toiset työtehtävät. Olin varmaan läheisilleni kamalan ärsyttävä. WinCapitasta sain suuren elämyksen siitä, että on mahdollisuus päästä piilossa olevaan tietoon kiinni, kun vain jak-saa kysellä.”

Seuraavana vuonna Vuorikoski kollegoineen tutki holtittomasti toimineen Nova Groupin toimintaa ja kytköksiä yhteiskunnallisiin vallankäyttäjiin. Tutkivan journalismin tuloksena paljastui keskustan salaama vaalirahoitus ja Nova Groupin osuus ulkoministeri **Ilkka Kanervan** syntymäpäiväjuhlien rahoittamisessa ja järjestelyissä.

Vaalirahoituskohun Vuorikoski sanoo opettaneen, että tutkivan journalismin tehtävä on epäillä ihmisen sanaa. Jopa korruptiovapaaksi väitetyssä yhteiskunnassa on sellaisia maan tapoja, joiden mukaan yleisölle voi valehdella.

Tiukin paikka Vuorikoskelle on ollut Suomen Punaisen Ristin veripalvelun tapaus vuonna 2010. MTV3:n *45 minuuttia* -ohjelma kertoi veripalvelun johtajan hankkimista 3,3 miljoonan euron konsulttipalveluista, joita ei ollut kilpailutettu. Konsulttina toimi johtajan entinen työ-kaveri.

”Veripalvelun tapaus oli pitkä työrupeama, joka kasvatti paineensietokykyä. Jotkin jutut pyörivät päässä yöaikaankin. Opetus oli se, että vaikka olisi kuinka arvostettu toimija kuten SPR, toiminta voi silti olla leväperäistä.”

Syväkurkku eli salainen sisäpiirin tietolähde johdattelee toimittajan joskus merkittäviin uutispaljastuksiin. Samalla alkaa usein myös vuotajajahti, jossa ulkopuoliset pyrkivät horjuttamaan toimittajan lähdesuojaa.

JATKUU SEURAAVALLA AUKAAMALLA

Viime vuosina näyttäisi yleistyneen sellainen ilmiö, että myös muut toimittajat yrittävät arvuutella kollegoidensa lähteitä tai kysyä suoraan, kuka on lähteesi.

”Menköön itseensä”, Vuorikoski kivahtaa utelijoille.

”Jos emme itse arvosta lähdesuojaa, kuka sitten?”

Vuorikosken mielestä toimittajan on hyvä tiedostaa syväkurkkunsa motiivit, jotka eivät aina ole puhtoisia.

”Yksi motiivi voi tietysti olla kosto, mutta tieto pitää arvioida tietona, tuli se mistä tahansa. On tärkeää, että toimittaja selvittää myös vastakkaisia tietoja. Toimittaja ei voi ryhtyä kenenkään asianajajaksi.”

Vuorikoski sanoo yllättyvänsä aina uudelleen, miten monella lähteellä on loppujen lopuksi suoraselkäinen motiivi. Henkilö on esimerkiksi seurannut jotain toimintaa sivusta ja yrittänyt vaikuttaa siihen organisaation sisällä. Hänelle media ja julkisuus voivat olla viimeinen keino saada aikaan muutosta.

Helsingin Sanomien entinen vastaava päätoimittaja **Mikael Pentikäinen** kirjoitti vastikään blogissaan tutkivan toimittajan syndroomasta, joka on hänen mukaansa tuttu monille esimiehille. Pentikäisen mielestä tutkivan toimittajan syndrooman saanut uppoaa niin syvälle johonkin, että kokonaisuus hämärtyy, asioiden mittasuhteet vääristyvät ja toimittaja ryhtyy hanakasti neuvomaan jutun kohteita.

”Kun syndrooma iskee, esimiehen ja kollegan rooli on tärkeä. Heidän pitää osata ohjata tutkiva toimittaja näitisti seuraavan aiheen kimppuun”, Pentikäinen neuvoo.

Salla Vuorikoski sanoo pysähtyneensä miettimään, mitä ex-päätoimittaja oikeastaan tarkoittaa esimiehen ohjauksella. Hänestä journalisti on ensisijaisesti vastuussa yleisölleen. Jos toimittaja on tehnyt seitsemän juttua samasta aiheesta, jokaisen kohdalla on mietittävä erikseen, onko niiden julkaiseminen perusteltua.

”On mahdollista, että joskus toimittaja on niin syvällä aiheessa, että jokainen napsahdus tuntuu hänestä itsestään tärkeältä. Silloin voi olla aiheellista toimituksessa miettiä, jatketaanko.”

”Mutta jos Pentikäinen tarkoittaa sitä, että suitetaan journalistista työtä, kun on vielä paljon selvitettävää, päätoimittaja on väärässä tehtävässä.” ■

TUTKI2014-KONFERENSSIN VINKIT:
TUTKIVA.FI/TUTKI2014/OHJELMA
TWITTER: #TUTKI2014

Salla Vuorikoski

Työ: MTV3:n toimittaja vuodesta 2002. Työskenteli lopetetuissa 45 minuuttia -ohjelmassa. Tutkivan journalismin yhdistyksen puheenjohtaja 2013 alkaen.

Palkinnot: Bonnierin Suuri journalistipalkinto vuonna 2009 (WinCapita). Tutkivan journalismin yhdistyksen Lumilapio-palkinto vuonna 2010 (vaalirahoitus ja Nova Group).

Koulutus: Filosofian maisteri Jyväskylän yliopiston viestintätieteistä.

Harrastukset: Hiihto ja pyöräily.

Sinustakin tutkiva toimittaja

Miten löydät tiedot päättäjien talouskytkeistä? Miten saat vastahakoisen haastateltavan puhumaan? Miten tutkit veroparatiisin rahaliikennettä? Journalisti kokosi Tutki2014-konferenssista vinkkejä tutkivan journalismin tekemiseen.

Pasi Kivioja ja Manu Marttinen, teksti Jussi Jääskeläinen, kuvitus
Manu Marttinen, Maija Tammi ja Heli Saarela, kuvat

Kaikki irti yritystiedoista

MTV3:n toimittaja Salla Vuorikoski listasi työkaluja firmojen läpivalaisuun.

Opiskele julkisuuslain suomat oikeudet. Yrityksen piilossa olevia tietoja tulee julki, kun yritys on tekemisissä viranomais-toiminnan kanssa. Julkisuuslain nojalla voit saada tietoa esimerkiksi firman yri-tystuista ja julkisesta rahoituksesta, lupa-hakemuksista ja valvonta-asioista. Katso esimerkiksi Eviran koordinoima *Oivahy-my.fi*-portaali, jossa ilmoitetaan elintarvi-keyritysten valvontatulokset.

Kysy käräjäoikeudesta. Käräjäoikeudesta saat yrityksen ja vastuuhenkilön nimellä tietoa rikos- ja riita-asioista, muun muassa velkomusjutuista.

Hyödynnä sähköisiä rekistereitä.

- *www.ytj.fi*: Yritysten perustiedot ja y-tunnukset maksuttomasta yritys- ja yhteisötietojärjestelmästä.
- *www.virre.fi*: Kaupparekisteritiedot Patentti- ja rekisterihallituksen hallinnoi-

masta Virre-tietopalvelusta. Yrityksen pe-rustiedot ovat maksuttomia, lisätietoja saa rahalla.

- *www.finder.fi*: Yritys- ja palveluhausta löytyvät perustiedot yritysten päättäjistä ja taloudesta nopeasti ja ilmaiseksi.

- *tietopalvelut.kauppalehti.fi*: Maksulli-sesta kiinteistöjen kauppahintarekisteristä voi löytyä tieto kauppahinnasta, jota yri-tys itse ei suostu kertomaan. Tietoja yllä-pitää Maanmittauslaitos.

- *www.asiakastieto.fi/web/fi/tuotteet-ja-palvelut/riskienhallinnan-palvelut/yrityspalvelut/suhdekartta*: Asiakastiedon maksullisella suhdekartalla näkee yhdellä silmäyksellä visuaalisesti vastuuhenkilöi-den ja yritysten sidokset toisiinsa.

Älä tyydy vain sähköisiin rekistereihin.

Sähköisessä kaupparekisterissä ei ole vält-tämättä kaikkia yritysten toimittamia lii-tepöytäkirjoja, joissa voi olla hyvinkin mielenkiintoisia tietoja. Näissä on esimer-kiksi omistajatietoja, kokousten pitopaik-koja, ulkomaisten omistajien passikopioi-ta ja tilinumeroita. Asiakirjat saa nähtä-väkseen kaupparekisterin asiakaspisteestä

Arkadiankatu 6:ssa tekemällä asiakirjatilauksen osoitteeseen *arkis-to.kaupparekisteri@prh.fi*. Asiakirjojen katselu on maksutonta.

Myös pörssiyritysten arvo-osuusrekis-terin omistustietoja pitää käydä tutkimas-sa paikalla Euroclearin eli entisen Arvo-paperikeskuksen konttorissa Urho Kek-kosen katu 5 C:ssä. Palvelu on maksuton.

Ylitä Suomen rajat. *Kauppalehden* tieto-palvelujen European Business Register sisältää ajantasaisia tietoja yli 20 maan yrityksistä. Maksulliset haut kohdistuvat kyseisen maan kansalliseen kaupparekis-teriin. Kiinnostavia kohteita ovat esimer-kiksi Baltian maat, Ukraina ja Luxem-burg.

Hyödyllinen on myös ilmainen *Investi-gativedashboard.com*. Sitä kautta pääsee lähes kaikkien maiden kaupparekisterien kotisivuille ja näiden tietokantoihin, jois-ta osa on maksullisia.

Pasi Kivioja

Salla Vuorikoski

Tuomas Peltomäki

Verkostoanalyysi toimittajan työkaluna

Tietokoneohjelman piirtämä suhdekartta tuo tolkkua valtavaan tietoaaineistoon.

Toimittaja **Tuomas Peltomäki** halusi selvittää, mitä etujärjestöjä poliitikot kuuntelevat ja kuka käy valiokuntien vie-raana useimmin. Peltomäki sovelsi *Hel-singin Sanomiin* tekemässään lobbariju-tussa verkostoanalyysia. Hän tilasi minis-teriöiltä ja eduskunnasta kaikki julkiset pöytäkirjat sähköisessä muodossa. Niistä kertyi lähes neljännesmiljoonan rivin Excel-tiedosto nimiä ja organisaatioita, joita Peltomäki ryhtyi perkaamaan tieto-koneohjelmilla.

Lopputuloksena syntyi eduskunnan ja ministeriöiden kuulemien asiantunti-joiden ja lobbareiden verkostoa kuvaava lankavyöhytti, jota lukijat voivat tut-kiskella tarkemmin osoitteessa *dynamic.hs.fi/2013/eduskunta*. Peltomäen selvityk-

sen mukaan Elinkeinoelämän keskusliitto on eduskunnassa vierailevista etujärjes-töistä ylivoimaisesti vaikutusvaltaisin. Tie-to kummastutti palkansaajien etujärjestöä SAK:ta ja teki EK:n toimitusjohtajan **Jyri Häkämiehen** hyvin onnelliseksi.

Peltomäki keräsi tietoaaineistot ensin Excel-tiedostoihin, siivosi aineistot pääl-lekkäisistä ja turhista tiedoista *Open Refine* -sovelluksella ja toteutti analyysit ja visualisoinnit *Gephi*-nimisellä verkos-toanalyysisovelluksella. *HS:n* grafiikasta vastaava **Petri Salmén** oli mukana hank-keessa.

Open Refine ja *Gephi* ovat ilmaisia avoimen lähdekoodin sovelluksia, joihin löytyy englanninkieliset opetusvideot netistä.

Peltomäen mukaan verkostoanalyysi on toimittajalle kätevä työkalu, jonka opettelu vaatii pienen perehtymisen vai-van. Suurempi vaiva on datan hankkimi-

sessä ja siivoamisessa. Hän teki selvitystä iltaisin kotona, koska työskenteli päivisin uutisvuoroissa.

”Verkostoanalyysi antaa hyvän lähtö-kohdan tutkivalle journalismille. Se osoi-ttaa nopeasti merkittävät taustavaikut-tajat. Ei kukaan pysty itse tapaamaan kahtatuhatta toimijaa ja hahmottamaan niiden suhteita.”

Verkostoanalyysi sopii kaikkeen sel-laiseen työhön, missä toimittajan täytyy päästä selville jonkin laajan kokonaisuu-den, esimerkiksi kokonaisten organisaati-on toiminnasta. Verkostoanalyysi ei ole vielä kovin yleinen menetelmä suomalai-nessa journalismissa. Ehkä tunnetuin ver-kostoanalyysiä jatkuvasti käyttävä taho on yhdysvaltalainen tiedusteluorganisaatio NSA.

Pasi Kivioja

OPEN REFINE: [HTTP://OPENREFINE.ORG/](http://openrefine.org/)
GEPHI: [HTTPS://GEPHI.ORG/](https://gephi.org/)

Minna Passi

Susanna Reinboth

Paljastuksia huumepoliisin ytimestä

Miten syntyivät uutiset huumepoliisin epäselvyyksistä?

Helsingin Sanomien lukuisat uutiset Helsingin huumepoliisin epäselvyyksistä saivat alkunsa "Saaran" yhteydenotosta. Toimittajat **Susanna Reinboth** ja **Minna Passi** kertoivat seminaarissa, että Saara on prostituoitu ja huumepoliisin päällikön **Jari Aarnion** tuttava, johon tämä piti säännöllisesti yhteyttä.

Yhteydenotosta alkoi valtava tiedonkeruuprojekti, jonka aikana toimittajat haastattelivat kymmeniä ihmisiä, tekivät töitä kovan paineen alla ja paljastivat poliisin toiminnasta paljon epäselvyyksiä esimerkiksi tietolähteiden käytössä.

Parityö. Rikos- ja oikeustoimittajat Passi ja Reinboth tulivat Nelosen ja *HS:n* yhdistymisen takia saman toimituksen jäseniksi ja ryhtyivät tekemään Aarnio-juttuja yhteistyössä. Parityö mahdollisti laajemman tiedonkeruun, auttoi tietojen analysoimisessa ja työssä jaksamisessa.

Esimiehen tuki. Toimittajat kiittävät poimojaan tuesta, valvonnasta ja sparrauksesta, jota he saivat prosessin aikana. He kiittävät erityisesti vuodenvaihteessa irtisanottua päätoimittajaa **Eero Hyvöstä**, joka paitsi toimittajana myös juristina osasi kiinnittää huomiota oleellisiin asioihin ja auttoi pitämään "pään pinnalla" paineiden kasvaessa.

Yksityiskohtien tarkistaminen. Eräaseen "Saaran" kertomukseen liittyi Ympyrätalon Picnic, mutta kyseisessä rakennuksessa ei ole sen nimistä kahvilaa. Tarkituksen jälkeen ilmeni, että Ympyrätalossa oli aiemmin Picnic, joten Saaran tarinan uskottavuus ei vesittynyt.

Rutiinien hoitaminen. Reinboth ja Passi saivat toimituksen johdolta riittävästi aikaa ja resursseja tapauksen selvittämiseen, mutta joka viikolle ei töitä eikä aina intoakaan riittänyt. Silti oli tärkeää hoitaa rutiinityöt normaalisti. Aarnio-jutussa uutinen vankeuden jatkamisesta myös törkeistä huumausainerikoksista epäiltynä syntyi käräjäoikeuden rutiini-istunnon yhteydessä.

Lähteiden suojaaminen. Viime keväänä alkaneen prosessin aikana Passi ja Reinboth ovat olleet yhteydessä kymmeniin ihmisiin – niin poliiseihin kuin alamaailman henkilöihin. Kaikkien lähtesuojan luonnollisesti ehdoton. Tietoturvariskin minimoimiseksi lähteiden nimiä ei ole kirjoitettu toimitusjärjestelmään tai vastaavaan sähköiseen ympäristöön. Kaikki nimet ja muut yksityiskohdat on kirjoitettu käsin ruutuvihkoon, jota säilytetään luotettavassa paikassa lukkojen takana.

Varaudu kollegoiden lokakampanjaan. Päälikköpoliisia epäillään törkeistä virkarikoksista, mikä on harvinaista Suomessa. Silti moni toimittaja uskoo tietävänsä ilman tutkintaakin, ettei mitään epäselvyyksiä ole, joten toimittajien pitäisi jättää asian penkominen. Reinboth ja Passi ovat saaneet jutuistaan paljon kielteistä palautetta, erityisesti kollegoilta. Muutamat kollegat ovat julkisesti vaatineet esitutkintaa tietolähteiden paljastamiseksi.

Manu Marttinen

Veroparatiisien omistukset julki

Veroparatiisiyhtiöiden penkominen vaatii käsin kaivamista, tiedonmurusten yhdistelyä, odottelua ja onneakin. Työtä helpottavat ulkomaiset rekisterit ja uudet työvälineet.

Helsingin Sanomat uutisoi kesällä 2013 **Jorma Ollilan** luxemburgilaisesta sijoitusyhtiöstä, jota Ollila ei ollut koskaan ilmoittanut sisäpiiritiedoissaan.

Myöhemmin lehti paljasti muun muassa vuorineuvos **Casimir Ehrnroothin** ja kahvisuvun edustajan **Bertel Pauligin** jääneen kiinni veronkierrosta. Kaikkien kohdalla oli kyse sijoitusten kierrättämisestä veroparatiisiyhtiöiden kautta.

Veroparatiiseiksi kutsutaan alueita, jotka houkuttelevat ulkomaisia sijoitusyhtiöitä erilaisilla eduilla. Tällaiset maat antavat niukasti tietoa yritysten ja sijoittajien toiminnasta. Pankkisalaisuus on tiukka, ja todelliset vallankäyttäjät yhtiöissä jää-

vät usein hämärän peittoon yhtiöiden riskinomistusten sekä erilaisten bulvaanien ja sijaishallintojen takia. On arvioitu, että veroparatiiseissa olisi varallisuutta 11 000 miljardin euron edestä.

Toimittaja **Jyri Hänninen** löysi Jorma Ollilan salatun sijoitusyhtiön sattumalta tutkiessaan Ehrnroothin suvun omistuksia Luxemburgin kaupparekisterissä. Ehrnroothien Partum-sijoitusyhtiöstä omisti osuuden toinen luxemburgilainen yhtiö nimeltä Kestrel. Sen omistajatietoja ei löytynyt sikäläisestä kaupparekisteristä, mutta lisää asiakirjoja pengottuaan Hänninen sai selville, että yhtiötä oli pääomittanut Jorma Ollila. Ollila myönsi Hänniselle omistavansa Kestrelin. Finanssivalvonta antoi myöhemmin Ollilalle 3 000 euron rikemaksun yhtiönsä ilmoittamatta jättämisestä.

Casimir Ehrnroothin ja Pauligin veronkierron taas paljastuivat isomman myllytyksen tuloksena.

Luxemburgin ja Sveitsin kaupparekistereitä ylläpitävät viranomaiset ovat

arkistoineet verkkosivuilleen kymmeniätuhansia pdf-tiedostoja, joihin on kuitenkin hankala tehdä tietohakuja. Niinpä 40 gigatavua dokumentteja ladattiin verkosta Google Driveen ja indeksoitiin, jolloin aineistoon oli mahdollista tehdä nopeita hakuja optisen tekstintunnistuksen avulla. Tietokantaan yhdistettiin vielä Panaman kaupparekisterin tietokanta, joka tuli julkiseksi tietovuodon ansiosta muutama vuosi sitten.

Sanahakujen avulla Jyri Hänninen ja **Tuomo Pietiläinen** pystyivät jäljittämään tuhansien suomalaisten yhteyksiä sveitsiläisiin ja luxemburgilaisiin yhtiöihin. Varsinainen läpimurto tapahtui *Verotaja*-lehdessä julkaistun artikkelin jälkeen.

Artikkelissa kerrottiin kahdenkymmenen suomalaisen jääneen kiinni veronkierrosta liechtensteinilaisesta pankista

Tuomas Pietiläinen

varastettujen tilitietojen paljastuttua. Artikkelissa ei kerrottu nimiä, mutta artikkelin luonnehdintojen perusteella toimittajat alkoivat haarukoida vaihtoehtoja. Uutiset veronkierrosta syntyivät puoli vuotta myöhemmin yhdistelemällä tietoja, kartoittamalla vaihtoehtoja, hankkimalla oikeanlaisten lähteiden kanssa

tekemisiin ja odottamalla sitkeästi, että tietoa saa.

Yksi tiedonhankintakeino on perinteinen ovikellon pimittäminen.

Toimittajat olivat yrittäneet tavoittaa Bertel Pauligia tuloksetta kahden viikon ajan eri väyliä pitkin. Lopulta he menivät soittamaan Pauligin kodin ovikelloa.

Oven avasi rouva, joka valitteli, ettei hänen miehensä ole kotona.

Isosta käytäväpeleistä toimittajat näkivät, miten heidän takanaan aulassa avautui vaivihkaa takaovi. Sieltä kurkisti pää.

Se oli Bertel Paulig, joka ei ollut kotona.

Pasi Kivioja

Näin teet parempia haastatteluja

Miten saat vastahakoisen haastateltavan puhumaan? Kuinka hän avautuu ja luottaa toimittajaan niin paljon, että kertoo tälle tärkeitä tietoja?

Freelancetoimittaja **Juha Kauppinen** ja *Helsingin Sanomien* kaupunkitoimittaja **Katja Kuokkanen** lavastivat seminaarin työpajassa puhelinhaastattelulanteen. Kauppinen esitti vastahakoista haastateltavaa, jota Kuokkanen ja yleisö haastattelivat. Tarkoituksena oli havainnollistaa, kuinka haastateltava saadaan avautumaan ja kertomaan luottamuksellisia tietoja.

Esittele itsesi rauhallisesti ja selvästi, niin että henkilö varmasti ymmärtää puhuvansa toimittajan kanssa. Voit tiedustella onko haastateltavalla aikaa puhua, mutta kysymykseen sisältyy riski: vastahakoinen henkilö sanoo, että ei ole aikaa ja puhelu päättyy siihen. Toinen vaihtoehto on kertoa itsestään ja asiastaan lyhyesti ja kuulostella miten haastateltava reagoi.

Aloita juttelemalla asiasta, josta haluat tietoa – älä aloita kyselemällä. Kerro mitä tiedät ja vakuuta asiaosaamisellasi. Vältä tyhmä toimittaja -kortin käyttämistä. ”En tiedä tästä mitään” -taktiikka ei herätä luottamusta. Älä kerro mitä mieltä olet asiasta, vaikka olisit siitä samaa mieltä haastateltavan kanssa.

Tee selväksi onko kyseessä taustahaastattelu (Off The Record) vai tulevatko tiedot lähteineen julkaistavaksi. Tähän sinua velvoittavat myös *Journalistin ohjeet* (JO 17).

Inhimillistä itsesi. Ole ihminen, joka on kiinnostunut toisesta ihmisestä. Älä ajattele ihmistä vain tietolähteenä. Puhelun ensi hetket ovat ratkaisevia luottamuksen synnyttämisessä.

Kerro itsestäsi. Vakuuta haastateltava omasta ammattitaidostasi. Vakuuta ensin myös itsesi siitä, että olet ”ministeritason toimittaja”, jolla on oikeus kysyä mitä vain keneltä tahansa.

Yritä saada haastateltava tuntemaan olonsa tärkeäksi ja turvalliseksi. Kerro esimerkiksi, jos olet jo saanut tietoja julkisista lähteistä tai muilta haastateltavilta. Näin henkilö ei koe olevansa yksin vastuussa tietojen kertomisesta. Jos haastateltava kysyy, mistä olet saanut tietosi, kerro, että et keskustele lähteisiin liittyvistä asioista. Tämä vakuuttaa haastateltavan siitä, että et lavertele muille myöskään hänen kertomistaan tiedoista.

Luo vaikutelma, että tiedät jo oikeastaan lähes kaiken ja haastateltavan täytyy vain kertoa pari pientä asiaa lisää.

Kerro asioita vaikka hieman virheellisesti, jolloin haastateltava kokee tarvetta korjata virheelliset tiedot – ja samalla kertoo, miten asiat oikeasti ovat.

Kysy avoimia kysymyksiä. Millainen se kevät oli, jolloin fuusio tapahtui? Kerro mitä ajattelit kun kuulit siitä ensi kerran? Minkälaisia muistoja sinulla on niistä vuosista?

Kysy paljon yksityiskohdista. Keitä muita neuvotteluhuoneessa oli sinä päivänä? Kysy samoista yksityiskohdista kaikilta haastateltavilta. Näin selviää puhuvatko he totta ja yksityiskohdat saattavat houkutella haastateltavan kertomaan jotain yllättävää.

Vältä toimittajajargonia. Älä puhu lähteistä tai lähdesuojasta tai että tarvitset ”vain vähän tietoja juttuasi varten”. Parempi tapa on puhua henkilöistä, joiden kokemukset kiinnostavat sinua. Älä puhu tuntemattomalle ihmiselle luottamuksellisesta keskustelusta. Luottamus ansaitaan ajan kanssa. Muista, että kuukaan ei halua osaksi ”tarinallista juttua tai juttutyyppejä”, jota varten sinun pitää saada ”hyviä lähteitä”. Ihminen haluaa tulla kuulluksi ja kertoa oman totuutensa. Kyse on ihmisen urasta, elämästä ja työpaikasta.

Sovi tapaaminen. Yritä aina tavata haastateltava kasvotusten, jos se on mahdollista. Anna haastateltavalle hyvä motiivi tulla tapaamiseen. Kerro esimerkiksi, että haluat tietää mitä on oikeasti tapahtunut etkä halua kirjoittaa huhuista.

Manu Marttinen

JUHA KAUPPINEN JA KATJA KUOKKANEN
VINKIT: TUTKIVA.FI/TUTKI2014/OHJELMA

Draamaa kentällä

Aamulehden Kimmo Penttinen ja Tapani Salo lähtevät Valko-Venäjälle uutisoimaan jääkiekon maailmanmestaruuskisoista. Työparin mielestä boikotointikohussa ei ollut mitään järkeä.

Vera Miettinen, teksti Laura Vesa, kuva

Valko-Venäjällä pelattavien jääkiekon MM-kisojen akkreditointiehdoista löytyi viime tammikuussa kohta, joka ei miellyttänyt median edustajia. Papereissa luki, että muiden kuin jääkiekkoa koskevien aiheiden uutisointiin tarvitaan lupa.

Suomen isoimmista mediataloista tuhahdettiin, että yksikään toimittaja ei lähde kisoihin, jos sananvapautta rajoitetaan.

”En ymmärtänyt boikotointiaikeita. Viisumimaissa on aina ollut sama käytäntö. Oleskeluluvan sijasta riittää pelkkä akkreditointi, ja tämän takia muiden aiheiden uutisointiin vaaditaan ulkoministeriön suostumus”, *Aamulehden* valokuvaaja **Kimmo Penttinen** sanoo.

Vaikka lehdet kertoivat maaliskuussa kisajärjestäjien perääntymisestä, Valko-Venäjän laki ei ole muuttunut. Se määrää edelleen, että muuhun kuin jääkiekkoon liittyvään uutisointiin vaaditaan ulkoasiainministeriön lupa. Näin kertoo kansainvälisen jääkiekkoliiton tiedotuspäällikkö **Adam Streiss**.

Laki on kuitenkin kierrettävissä helposti. Uutisoinnista kun ei voi enää rangaista, jos jutut julkaistaan vasta kun kisat ovat ohi. Aasinsiltojakin saa vapaasti keksiä.

”Jos siellä nyt jotain oppositioprotesteja tulee vastaan, niin totta kai me siitä juttu tehdään”, toimittaja **Tapani Salo** vakuuttaa puoliksi tosissaan.

”Uutisihmisiähän me tässä ollaan, ja kamera nyt roikkuu mukana koko ajan”, Penttinen lisää.

”En ymmärtänyt boikotointiaikeita. Viisumimaissa on aina ollut sama käytäntö.”

Kimmo Penttinen

Minskin kisat eivät ole kaksikon ensimmäinen yhteismatka. Työpari uutisoi viime vuoden jääkiekon MM-kisoista Ruotsissa ja Suomessa sekä tämän vuoden tammikuussa NHL-otteluista Pohjois-Amerikassa.

”Hyvä kysymys, miksi juuri me työskentelemme yhdessä. Pomo kai tykkää, kun jutut tulevat ajallaan”, Salo miettii.

Nopeus on tärkeä ominaisuus urheilu-

toimittajalle, sillä deadline't ovat tiukkoja. Jos Suomen peli loppuu kello 23, koko draamankaari pitää saada lehteen muuttamassa minuutissa.

”Painokoneet odottavat jo, kun myöhäisotellut loppuvat. Peli pitää analysoida ja kirjoittaa ymmärrettäväksi tekstiksi alle puolessa tunnissa”, Salo kertoo.

Kaksikon työaika painottuu Minskissä iltaan. Tarkkaa aikataulua ei ole, mutta työpäivä on esimerkiksi tällainen: Aamupäivällä seurataan Suomen joukkueen harjoituksia ja haastatellaan pelaajia. Kolmen aikaan alkavat ensimmäiset pelit, ja iltaisin kello 21–23 on vielä myöhäisotellut.

”Työaika on päivittäin 12–14 tuntia. Ajatukset ovat koko ajan työssä. Jos ei olla hallilla, päivitetään sosiaalista mediaa tai kirjoitetaan juttuja ja käsitellään kuvia. Taisin viime MM-kisoissa ladata Instagramiin yli 300 kuvaa faneista”, Penttinen kertoo.

Valko-Venäjä on sananvapauslistausten häntäpäässä, mutta se ei työparia ei pelota.

”On mielenkiintoista lähteä niin sanottuun suljettuun yhteiskuntaan”, Penttinen sanoo ja lisää:

”Tykkään pyöräillä, ja otin selvää, voiko Minskissä vuokrata polkupyörän. Kyllä voi.” ■

Sanatonta viestintää. Kun työympäristönä on meluissa jäähalli, ajatuksia vaihdetaan pelin aikana tekstiviestillä ja joskus nyökäyksillä. "Meillä toimii kommunikointi hyvin. Aika sanatonta se on muutenkin", toimittaja Tapani Salo kertoo. Ennen ottelua työpari saattaa miettiä yhdessä pelin juonta, mutta aika usein se muuttuu. "Valokuvaajana pitää tietää, kuka on pelin sankari. Ei voi käydä niin, että Mikosta on kuva, jos Jarkko onkin pääosassa", lehtikuvaaja Kimmo Penttinen sanoo.

Urheilukaksikko

Kisojen konkari. Tapani

Salo, 58, aloittanut Aamulehdessä kesätoimittajana vuonna 1985. Kirjoitti sitä ennen freelancerina muun muassa

Helsingin Sanomiin Pirkanmaan alueen urheilusta.

Minskin kisoissa Salo uutisoi jääkiekon maailmanmestaruudesta 24:nneen kerran. Kirjoittanut vuosi sitten ilmestyneen kirjan keihäänheittovalmentaja Kari Ihalaisesta (Keihäscowboy Kari Ihalainen – menestyksen kummisetä).

Työskennellyt myös olympialaisissa seitsemän kertaa.

Valmistui ylioppilaaksi vuonna 1976.

Lehtikuvaaja. Kimmo Penttinen, 46, työskennellyt Aamulehdessä vuodesta 2007 tuottajana ja tätä ennen visuaalisen toimituksen esimiehenä sanomalehti Karjalaisessa. Vuodesta 2011 lähtien työskennellyt lehtikuvaajana. Tehnyt pääosin uutis- ja urheilukuvaamista mutta työskennellyt myös kriisimaissa. Tykkää siitä, että urheilussa draamaa ei tarvitse etsiä, vaan se tapahtuu aina nenän edessä.

Opiskellut muun muassa kuvajournalismia Lahden muotoilu-instituutissa vuonna 2001.

Rakas työ. Elokvatoimittaja Tarmo Poussun työhuoneella on yli tuhat elokuvaa. ”Hyvä elokuva vie katsojan matkalle paikkoihin ja aikakausiin, joita tämä ei muuten näkisi. Olen etuoikeutettu saadessani tehdä tätä työtä.”

Elokuvien eläytyjä

Taitava elokuvakriitikko heittäytyy ja on rehellinen, sanoo Vuoden Freelanceriksi valittu Tarmo Poussu.

Johanna Pohjola, teksti ja kuva

Vuoden freelancer **Tarmo Poussu** on todellisuudessa 27 vuoden freelancer. Helsinkiläinen elokuvatoimittaja ei ole työskennellyt päivääkään toimituksessa. Hänelle palkkatyö tarkoittaisi vapaudesta luopumista.

”Pidän siitä, että minulla ei ole säännöllistä työaikaa. Työhuoneella kukaan ei hengitä niskaan. Tuntuu vaikealta sopeutua avokonttoriin, jossa on jatkuva hälinä”, Poussu, 55, sanoo.

Suomen freelance-journalistit valitsi Poussun vuoden 2013 freelanceriksi tämän laadukkaan, pitkäjänteisen ja näkemyksellisen kulttuurijournalismin ansiosta.

Kaikki alkoi **Alfred Hitchcockin Psykosta**, jonka Poussu näki 12-vuotiaana valkokankaalta. Sen alkukantainen voimakkuus ja hienostunut visuaalisuus sytyttivät intohimon elokuvaan. Sitten Poussu alkoi arvioida niitä opiskelukupunkinsa *Turun ylioppilaslehteen*.

Elokvajournalistin päätyöllistäjiä ovat nykyisin *Ilta-Sanomat*, *Apu* ja elokuva-lehti *Episodi*. Poussu laskee kirjoittaneensa kaikkiaan yli 7 000 elokuvakritiikkiä. Niiden ohella hän tekee kolumneja, musiikkijuttuja ja tietokirjaa kotimaisesta elokuvasta.

Työpäivinä Tarmo Poussu katsoo yhdestä kahteen elokuvaa. Loistoyksilöt erottuvat nopeasti ja lisäävät kriitikon työntöä.

”Herkkupaloja on aina. Usko joutuu silti välillä koetukselle, koska suurin osa elokuvista on keskinkertaisia tai huonoja”, Poussu sanoo.

”Kriitikon työ vaarantaa ystävyysuhteet tekijöiden kanssa.”

”Huono elokuva ei kuitenkaan oikeuta kriitikkoa kirjoittamaan huonoa juttua. Elokuvan katsominen voi olla tylsää, mutta jutun kirjoittaminen hauskaa.”

Taitava elokuva-arvio vaatii Poussun mukaan heittäytymistä, eläytymistä ja uteliaisuutta. Tärkeää on rehellisyys: mitä kriitikko itse tuntee, kokee ja ajattelee elokuvasta? Ammatilainen hallitsee elokuvan historian, maantieteen ja lajityypit sekä syttyy muustakin kuin nuoruutensa hiteistä, Poussu kuvailee.

Hän kertoo olevansa tarkka, ettei ana-

lyttinen ote johda puisevaan tekstiin. Huumori, nasevuus ja napakkuus viihdyttävät lukijoita. Poussu kohtelee kotimaisia elokuvia yhtä tiukasti kuin ulkomalaisiakin, sillä katsoja maksaa niiden katsomisesta saman hinnan.

”Sanon joskus opiskelijoille luennoissani, että kriitikon työ vaarantaa ystävyysuhteet tekijöiden kanssa. Pitää olla miettimättä, mitä nämä ajattelevat jutusta.”

Vapaapäivinä Poussu tapittaa klassikoelokuvi. Se ei tunnu hänestä työltä, vaikka mieli yleensä analysoikin sisältöä. Lomalla toimittajan on kuitenkin päästävä pois kotikulmista, mielellään ulkomaille. Siellä hän ei edes ajattele elokuvia.

Uran alkuinnoittaja *Psyko* mykistää ammattikriitikon edelleen, vaikka tämä on nähnyt kauhuelokuvan yli 20 kertaa, analysoinutkin ruutu ruudulta.

Jos Tarmo Poussun pitäisi valita häntä itseään edustava elokuva, se olisi **William Wylerin Loma Roomassa**. Se on Poussusta paras romanttinen komedia: humoristinen, hiukan surumielinen ja kuvattu aidossa miljöössä.

”Olen romantikko ja perusluonteeltani kiltti, mitä lukijoiden on ehkä vaikea uskoa. Kirjoitan välillä purevasti ja vähemmän pehmeästi.” ■

Aikakausedian vuosittaisessa Edit-kilpailussa Vuoden 2013 yleisölehti-sarjan on voittanut Suomen luonnonsuojeluliiton kustantama *Suomen Luonto* -lehti. Ammatti- ja järjestölehdistä sarjansa voitti *Ulko-politiikka* ja asiakaslehdistä *Chydenius*. Vuoden paras aikakauslehden ulkoasu-sarjan voitti *Raymond*.

Tuomariston mukaan *Suomen Luonnossa* kuvat hengästyttävät ja tekemisen intohimo näkyy loppuun asti tuotetuissa monipuolisissa jutuissa. Sisältö on sekä tiukkaa asiaa että viihdettä. Kieliasu on kekseliästä ja visuaalinen kerronta tempaisee mukaansa pitkäksi aikaa. Lehden verkkosivusto ja painettu lehti tukevat toisiaan hienosti viestittävässä asiassa. Lehti kutsuu lukijaa rakastamaan, ihailemaan ja kunnioittamaan luontoa.

Editin yleisöäänestyksen aikakauslehtien kansista voitti agilityharrastajien *agi.fi* *agilitylehti* 1/2013. Kannessa miellytti äänestäjiä sen selkeys ja persoonallinen erottuminen. Kilpailun ulkoasutuomari antoi kunniamaininnan Suomen Asianajajaliiton *Advokaatti*-lehden 6/2013 kannelle.

Muita voittajia ovat *Demin demi.fi* awards (vuoden digitaalinen innovaatio aikakauslehdessä), **Ulla Ahvenniemi** (*Kodin Kuvalehti*, vuoden aikakauslehtitoimittaja), **Marjo Tynkkynen** (*Suomen Kuvalehti*, vuoden henkilökuva), **Mirva Kakko** (*Kotiliesi*, vuoden lifestyle-kuva), **Juuso Westerlund** (*Image*, vuoden reportaasikuva), **Jussi Collin**, **Hannu Jauhainen** ja **Tuomas Karppinen** (*Met-sälehti Makasiini*, vuoden juttutiimi ammatti- ja järjestölehdessä), **Kari Latvanen**, **Solja Sergelius**, **Jesper Vuori** ja **Teemu Väättäin** (*FIM*, vuoden juttutiimi asiakaslehdessä), **Teemu Heinilehto**, **Jenny Jansson**, **Kaapo Kamu**, **Mikko Numminen**, **Joanna Palmén**, **Sanna Saastamoinen-Barrois**, **Janne Suono** ja **Niklas Thesslund** (*Image*, vuoden juttutiimi yleisölehdessä).

Aikakausediantimedien vuosittain järjestämään Editiin lähetettiin yhteensä 306 ehdotusta palkittavista aikakauslehtien tekijöistä sekä töistä.

Radiomedian RadioGaalassa asiantuntijatuomari palkitsi Vuoden raditoimittajana Radio Rockin **Klaus Flamingin**. Flamingin pitkäura musiikin erikoisohjelmien parissa on luonut miehestä arvostetun tekijän niin kollegoiden kuin alan ammattilaisten ja kuuntelijoiden parissa. Raskaan musiikin lisäksi miehen tietotaito kattaa myös muut rockmusiikin genret. Musiikin lisäksi Flaming pitää täydellisyyteen tähtäävästä suomen kielestä, tuomari toteaa.

Vuoden radiojuontajana palkittiin Radio Suomipopin **Jaajo Linnonmaa**, vuoden musiikkipäällikkönä Nelonen Median **Mikko Koivusipilä** ja vuoden ohjelmanpäällikkönä **Jussi Suvanto** Radio Suomipopista.

MEDIA ROCKS

Kokoa bändi, kuvaa video ja osallistu!

JOURNALISTIROCK

Kulttuuriareena Gloria, Helsinki 17.10.2014

KATSO LISÄTIEDOT: [FACEBOOK.COM/JOURNALISTIROCK](https://www.facebook.com/JOURNALISTIROCK)

tapahtumat

Sananvapaudesta päivää

Sanomatalossa järjestetään Sananvapauspäivänä 3. toukokuuta paneelikeskustelu siitä, miten median murros vaikuttaa suomalaiseen sananvapauteen.

Yksi keskustelijoista on **Riku ”Madventures” Rantala**, joka on reissuillaan nähnyt kunnon propagandaa ja pelännyt paljastua toimittajaksi. Miltä suomalainen sananvapaus tätä vasten näyttää?

”On meilläkin ollut vaikeamisen aikamme, ei niin kovin kauan sitten. Alalla on vielä sen kokeneita toimittajia.”

Rantalan mielestä suomalaisen media samastuu edelleen liikaa vallanpitäjiin.

”Meidän toimittajien pitäisi suhtautua tiukemmin vallankäyttöön ja asemoitua vallan piirin ulkopuolelle, vaikka oltaisiin taustoitamme samaa akateemista väkeä. Toki konsensuksesta on hyötyäkin, mutta median tehtävä ei silti ole ajaa poliitikkojen strategian läpimenoa yhteiskunnassa.”

Uhkina vastuulliselle sananvapaudelle Rantala pitää myös tietotulvaa ja viihteellistymistä.

”Toimittajien pitää löytää tavat, joilla yleisö saadaan kuluttamaan mediasta myös sitä tärkeää sisältöä.”

Nina Erho

SANANVAPAUSPÄIVÄ 3. TOUKOKUUTA
PANEELIKESKUSTELU
SANOMATALON MEDIATORILLA KELLO 12.15

Iso urakka. Eurovaalien tulosilta työllistää noin 150 yleistä. Suuren orkesterin puikoissa on uutistuottaja Vesa Perälampi. Taustalla tulosillan toimittajat Piia Pasanen ja Matti Rönkä.

”Vaalipäivänä ei kerkeä jännittämään. Tekemistä on niin paljon.”

Kaikki ei tuloslähetyksissä aina onnistu täydellisesti: välillä tulosenuste luvataan julkistaa ennen aikaansa, välillä haastattelutavan poliitikon takana vilkuttelee joku yli-innokka vaalien ystävä.

”Suoraan lähetykseen kuuluu, että vähän sattuu ja tapahtuu.”

Myös pääohjaamossa sattuu ja tapahtuu vaali-illan aikana. Samassa tilassa työskentelevät Perälammen lisäksi muun muassa pääohjaaja, apulaistuottaja ja apulaisohjaaja, ja kaikki neljä saattavat samanaikaisesti antaa eri ohjeita eri ihmisten korvanappeihin.

”Välillä melu ja komennot yltyvät ohjaamossa kakofoniseksi. Sitten pääohjaaja huutaa kaikille: ’turpa kiinni’. Hänen on nimittäin aina kuultava, minne mennään seuraavaksi.”

Jotta suuria virheitä ei sattuisi, Perälampi on aloittanut tuloslähetyksen suunnittelun jo puoli vuotta sitten. Valmisteluun kuuluu myös sopia illan kulusta poliitikkojen kanssa.

”Se on kaupankäyntiä. Puolueet haluavat korostaa omia vaalivalvojaisiaan. Se on myös usein harkittua, milloin ja miten puheenjohtajat tulevat kameroiden eteen.”

Perälampi kuitenkin sanoo, ettei kukaan poliitikko tai puoluevirkailija ole sortunut asiattomiin vaatimuksiin.

”Ylen tuloslähetyksessä on poliitikoillekin tärkeä. Sitähän puolueiden vaalivalvojaisissakin katsotaan.”

EU-olympialaisten kapellimestari

Janne Salomaa, teksti
Heli Saarela, kuva

Ylen uutistuottaja **Vesa Perälammella** on kolme viikkoa tämän vuoden kohokohtaan: eurovaaleihin.

”Vaalit ovat politiikan toimittajan olympialaiset. Ne sytyttävät aina”, hän sanoo.

Perälampi ei tosin ole ihan tavallinen politiikan toimittaja. Hän on Ylen politiikan toimituksen kakkospäällikkö ja vastaa vaalien tuloslähetyksen tuotannosta.

Perälammen kommentokeskus on Pasilan studiotalon pääohjaamo, josta hän on yhteydessä Ylen tulosstudioon, Musiikki-

talon mediatilaisuuteen, puolueiden vaalivalvojaisiin ja EU-vaaleissa myös Ylen kirjeenvaihtajiin ja avustajiin ympäri Eurooppaa. Tuottaja vertaa rooliaan orkesterin kapellimestariin.

”Tuloslähetyksessä on tekemässä noin 150 työntekijää lukuisista eri ammattiryhmistä. Sitten ovat vielä solistit eli poliitikot.”

Vuodesta 1995 Ylellä työskennellyt Perälampi on ollut mukana noin kymmenen vaalilähetyksen tekemisessä. Syksyn 2012 kuntavaaleissa hän oli ensimmäistä kertaa tulosillan päätuottajana.

Valmisteluvaiheessa suuri vastuu jännitti Perälampea, mutta H-hetken kynnyksellä perhoset olivat kaikonneet vastasta.

kirjat

Uutistoimittaja tarttui metroon

Iltavuoro perjantaina 13. tammiukuuta 2012 muutti *Hufvudstadsbladetin* toimittaja **Tommy Pohjolan** suhteen Helsingin metrosta kirjoittamiseen.

”Toimitukseen tuli tiedote päätöksestä, jonka mukaan metro kyllä automatisoidaan suunnitelmien mukaan, mutta kuljettajat pidetään junissa. Ihmettelin, että onpa neronleimaus ja että miksi asiasta tiedotetaan illalla ja vain HKL:n toimitusjohtajan nimellä. Tuli tunne, että tätä pitää katsoa tarkemmin.”

Selvittelyn tuloksia on julkaistu *Hbl:ssa* ja Pohjolan blogissa. Huhtikuussa häneltä ilmestyi *Maan alla* -kirja, joka kertoo perusteellisesti mutta vetävästi

metrohankkeen käännteistä.

Pohjolan mielestä pelottavinta aiheen penkomisessa oli tajuta, kuinka paljon metrohankkeeseen on pantu rahaa. Epäilyyn totaalisesta aiheeseen uppoamisesta hän vastaa kaivaneensa tiedot pääosin työaikana, perhettä, harrastuksia tai vuorottelupaataan uhraamatta.

”Toki työ olisi ollut helpompaa, jos tätä olisi ollut kaivamassa useampi meidän toimittaja ja useampi media. Aiheella taitaa olla hankala maine, mutta eniten tässä on tarvittu perslihak- sia ja soittelua, joka on toimittajan duunia.”

Nina Erho

TOMMY POHJOLA:
MAAN ALLA
SUOM. JUHA RUUSUVUORI
SCHILDTS & SÖDERSTRÖMS

kirjat

Toinen erä

Toimittaja **Pentti Sainio** kirjoitti 1990-luvun lopussa kirjan *Harkimoiden hattutemppu*, joka kirja käsitteli jääkiekkjoukkue Jokereiden talouskuvioita. Mediassa se vaiettiin mediassa lähes kuoliaaksi. Rautakirjan toimitusjohtaja **Hannu Syrjänen** veti asianajaja **Juha Rantasilan** pyynnöstä kirjan Suomalaisen kirjakaupan myynnistä. Myöskään Akateeminen kirjakauppa ei sitä hyllyilleen ottanut.

Kirjan julkistamisen aikoihin Jokereiden osaomistajaksi tullut Sanoma vaikeni kirjasta lähes kokonaan.

Nyt Sainio odottaa rauhallisin mielin uuden kirjansa julkaisua – ja myrskyä. Sellainen lie-

nee luvassa, kun Sainion toinen jääkiekkomaailman rahan ja vallan käyttöä käsittelevä *Kummolan kääntöpiiri* ilmestyy.

Myrskyä ennakoivat ainakin kirjan päähenkilön **Kalervo Kummolan** yritys estää kirjan julkaisu ennakoon. Vaientaminen tuskin onnistuu tällä kertaa. Sainio muistuttaa, että tiedonvälitys Suomessa on nykyisin kriittisempää, avoimempaa ja vähemmän keskittynyttä kuin 1990-luvulla.

”Sellainen peittely mikä vuonna 1999 vielä onnistui, ei onnistu enää”, Sainio sanoo.

Manu Marttinen

PENTTI SAINIO: KUMMOLAN KÄÄNTÖPIIRI
INTO KUSTANNUS
ILMESTYY TOUKOKUUSSA 2014

PETRI SAVOLAINEN
edunvalvontajohtaja

ERKKI KUPARI
työehtoasiamies

TERHI TARVAINEN
työehtoasiamies

VALTERI AALTONEN
työehtoasiamies

TYTTI ORAS
työehtoasiamies

JUSSI SALOKANGAS
työehtoasiamies

Olen sopinut jääväni vuorotteluvapaalle ensi syksynä. Olen 52-vuotias ja mietin, että mikä vaikutus vapaalla on eläkkeeseeni, Erkki Kupari?

Kun olet päättänyt miettimisen jälkeen vuorotteluvapaaseen, niin nauti siitä. Vuorotteluvapaan vaikutus eläkkeeseen on pieni, pari kolme kymppiä kuussa. Ehdit vielä kartuttaa eläkettä työurasi aikana, mutta et ehkä enää pääse toista kertaa vuorotteluvapaalle.

Mistä saan tietää, kuinka suuri on vuorotteluvapaakorvaukseni?

Korvauksen suuruuden voit katsoa Työttömyyskassojen Yhteisjärjestön laskurista netistä osoitteesta www.tyj.fi.

Olen kuullut, että vuorotteluvapaalle pääsy vaikeutuu. Onko se totta?

Säännöt muuttuvat syyskuun alusta muun muassa niin, että tulevaisuudessa vuorotteluvapaalle pääseminen edellyttää 16 vuoden työhistoriaa. Yli 60-vuotiaat eivät enää olisi oikeutettuja vapaaseen. Tämä ei tosin koskisi ennen vuotta 1957 syntyneitä.

Vuorottelusijaiseksi olisi jatkossa palkattava työtön työnhakija, joka on ollut työttömänä työnhakijana yhdenjaksoisesti tai osissa vähintään 90 kalenteripäivää vuorotteluvapaan alkamista edeltäneen 14 kuukauden aikana.

Sijaiseksi voitaisiin kuitenkin edellä mainitusta poiketen palkata alle 30-vuo-

tias työtön työnhakija, jonka ammattitai korkeakoulututkinnon suorittamisesta on kulunut enintään vuosi taikka työtön työnhakija, joka vuorotteluvapaan alkaessa on alle 25-vuotias tai yli 55-vuotias. Tällä hetkellä riittää, että on ollut työttömänä yhden päivän ennen vuorottelusijaisuutta.

Onko sinulla kysyttävää työehdoista? Kysy meiltä, liiton tes-asiamiehet vastaavat:

Journalisti@journalistiliitto.fi

Vieläkö voinko vanhoilla säännöillä jäädä vapaalle?

Sopimus täytyy tehdä ennen syyskuun alkua, ja vapaalle pitää jäädä tämän vuoden puolella.

Saanko tehdä töitä vuorotteluvapaalla?

Saat, mutta työstä saadut tulot vähentävät vuorottelukorvausta. Vapaalla sinua koskevat samat sivutoimen rajoitukset kuin töissäkin. Kilpailevaa työtä työnantajan kanssa et saa tehdä. Voit

kokeilla jotain uutta, kokonaan muuta työtä.

Mitä muita mahdollisuuksia työntekijällä on pitää vapaata työstään?

Kun työelämä vaatii yhä intensiivisempää osallistumista, niin jossain vaiheessa useimmat haluavat pitää vapaata. Jos yrityksessä on käytössä työaikapankki, se voi mahdollistaa lomien, ylitoiden ja liukumien säästön pitämäksi palkalliseksi lomaksi.

Palkatonta opintovapaata saa tutkintoon tähtäävään koulutukseen enintään kaksi vuotta viiden vuoden aikana. Perustelluista syistä työnantaja voi siirtää vapaan alkamista enintään puoli vuotta. Pitkään vapaaseen riittää vuoden työsuhde.

Perhevapaat antavat molemmille vanhemmille vuorotellen mahdollisuuden poissaoloon. Hoitovapaalla voi olla siihen saakka kunnes lapsi täyttää kolme vuotta. Osittaista hoitovapaata voi pitää siihen saakka, kunnes lapsen toinen lukuvuosi päättyy. Perhevapaista on ilmoitettava työnantajalle viimeistään kahta kuukautta ennen niiden alkua.

Palkattomasta vapaasta voidaan sopia myös ilman edellä mainittuja perusteita. Vapaata voi saada esimerkiksi toimiakseen opettajana viestintäalan oppilaitoksessa tai muutoin henkilökohtaisesta syystä.

-ele-kieltä

On laskeskeltu, että Suomessa olisi kaksisataa johdinta. Osmo Ikola toteaa *Nykysuomen käsikirjasaan*, että johdinten runsaus ”tarjoaa melkeinpä rajattomat mahdollisuudet uusien sanojen muodostamiseen”.

Oppikirjaesimerkki on sana kirja, josta voi muodostaa yksittäisillä johtimilla ja johtimia yhdistelemällä ainakin kuusi-kymmentä johdosta. *Nykysuomen sanakirjassa* mainitaan muun muassa kirjain, kirjelmä, kirjoilla, kirjava, kirjoitella ja kirjoittamaton. Myöhemmät ajat tuntevat uusiakin johdoksia, kuten kirjallisuus ja kirjallisuudellisuus.

Johdinten avulla voi hoidella kielenkäytössä monenlaisia hommia. Otetaanpa luupin alle verbinjohdin -ele-. Johtimella muodostetaan frekventatiivisia ja kontinuaatiivisia verbejä eli usein, vähitellen tai jatkuvasti tapahtuvaa tekemistä ilmaisevia verbejä, kuten Ikola asiaa kuvaa.

Esimerkiksi verbien kirjoittaa ja kirjoitella välillä lienee vivahde-ero. Kolumnin kirjoittaminen saattaa kuulostaa ammattimaiselta toiminnalta, kun taas kolumnin kirjoitteleminen voi vaikuttaa amatöörin puuhastelulta.

Johtimella ryyditetty sana siis tuottaa maailmasta omanlaisensa kuvan. Taitavalla -ele-kielellä ja muiden johdinten viekkaalla käytöllä teksteihin tuodaan myös epäsuoraa arvottamista.

Kun urheilu-uutisessa todetaan formulakuskin vakuuttelevan, että hänen uransa ei ole lopussa, herää kysymys, miksi tekstissä ei tyydytä verbiin vakuuttaa. Haluakko toimittaja tuoda tällä pienellä eleellä, julki mielipiteensä: kuljettaja yrittää vakuuttaa kuulijansa, mutta hänen puheensa eivät ole vakuuttavia?

Entä kun politiikan toimittaja uutisoi, että hallitus vakuuttelee taloustilanteen kohentuvan? Miten sitä pitäisi tulkita?

Niinkö, että hallitus vakuuttaa usein, vähitellen tai jatkuvasti? Vai niinkö, että toimittaja tai kuukaan muukaan ei oikeasti usko hallituksen höpinöitä?

Vesa Heikkinen

vesa.pekka.heikkinen@luukku.com
KIRJOITTAJA ON SUOMEN KIELEN DOSENTTI JA TIETOKIRJAILIJA.

Lehden perustamisesta 90 vuotta

huhtikuu 1924

Sanomalehtimiehen ensimmäinen numero ilmestyi 90 vuotta sitten. Etusivulla liiton puheenjohtaja Yrjö Koskelainen perusteli ratkaisua:

”Tarvitsevatko nyt sanomalehtien toimittajatkin oman sanomalehden? Eivätkö journalistit saa sanottavaansa julki kukin omassa lehdessään?

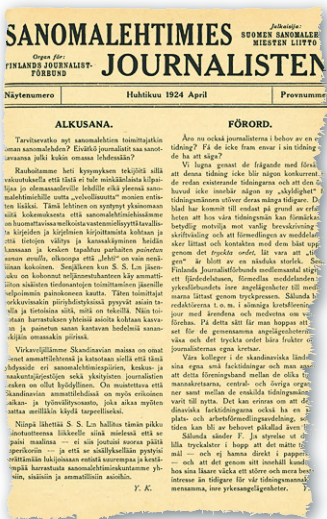
Rauhoitamme heti kysymyksen tekijöitä sillä vakuuksella että tästä ei tule minikäänlaista kilpailijaa jo olemassaoleville lehdille eikä yleensä sanomalehtimiehille uutta ’velvollisuutta’ entisten lisäksi. Tämä lehtinen on syntynyt yksinomaan siitä kokemuksesta että sanomaleh-

timiehimme on huomattavissa melkoista vastenmielisyyttä tavallista kirjeiden ja kirjelmien kirjoittamista kohtaan ja että tietojen välitys ja kanssakäyminen heidän kanssaan ja kesken tapahtuu parhaiten painetun sanan avulla. Sen jälkeen kun S.S.L:n [Suomen Sanomalehtimiesten Liiton] jäsenluku on kohonnut neljännestuhanteen käy ammattiliiton sisäisten tiedonantojen toimittaminen jäsenille helpoimmin painokoneen kautta. Täten toimittajat torkkuvissakin piiriyhdistyksissä pysyvät asiain tasalla ja tietoisina siitä, mitä on tekeillä”, Koskelainen kirjoitti.

Samassa lehdessä W.F. Ilmoni vaati itsenäisyyspäivää vapaaksi myös lehtimiehille: ”On eräs kansalaisryhmä, jolle joulukuun 6. päivä vain osittain tarjoaa tilaisuutta sellaiseen mielenlyennykseen ja -virkistykseen, mikä tuon päivän muistoihin sisältyy. Tarkoitoin Suomen sanomalehtimieskuntaa, jonka täytyy isänmaansa historian suurimpana päivänä ahertaa aamusta iltaan, vieläpä myöhäiseen yöhön saakka aivan samalla tavoin kuin muinakin päivinä työpöytänsä ääressä.”

Timo Kilpi

KIRJOITTAJA ON HISTORIAAN ERIKOISTUNUT TOIMITTAJA.

Tarinan alku. Sanomalehtimiehen ensimmäisessä numerossa ei ollut yhtään kuvaa.

notiser

Tidigt tryck drabbar Hbl-sporten

För att spara på tryckkostnader har *Hufvudstadsbladet* sedan slutet av februari tidigarelagt tryckningen av söndagens och måndagens tidningar. Nu måste merparten av materialet skickas till tryck redan klockan 19. Andra upplagans sista sidor måste numera skickas iväg omkring två timmar tidigare än förr – till Salon Lehtitehdas.

”Exakt hur mycket vi sparar är affärshemligheter, men vi talar om sex-siffriga summor”, säger *Hbl:s* chefredaktör **Jens Berg**.

Eftersom många sportevenemang slutar sent på kvällen syns förändringen särskilt på sportsidorna i uteblivna resultat. Därför publicerar sportredaktionen en faktaruta om den tidigare pressläggningen.

”Vi vill att våra läsare inte ska tro att det är vår nyhetsvärdering som gör att ett sportresultat saknas – vi vill att de ska veta att det beror på trycktidtabellerna”, säger sportchef **Christoffer Herberts**.

Berg säger att beslutet om tidigare deadline var svårt att fatta men påpekar att tryckeriet i Salo erbjuder högre tryckkvalitet.

Marcus Floman

Formatfyrverkeri i Sverige

När tabloidformatet blivit norm bland papperstidningarna är det uppfriskande med normbrytare. Svenska facktidningen *Journalisten*, tills vidare en tabloid, har under vintern genomfört ett form-experiment med tidningar i tre olika format.

”Till hösten ska vi göra om tidningen – därför ville vi ta med läsarna i förnyelsearbetet”, säger chefredaktör **Helena Giertta**.

Det hela började i mars med något så revolutionerande som en papperstidning i broadsheet. I slutet av mars kom en långsmal meny-tidning (390 mm hög och 145 mm bred) och i april ett litet magasin med de strategiska måtten 170 mm och 250 mm.

”Vi har fått väldigt positiv respons, de flesta har varit mycket förtjusta”, säger Giertta.

Har någon tyckt att ni bara leker och tricksar?

”Enstaka läsare har ogillat experimentet, men det var vi förberedda på.”

Marcus Floman

”Våga bevaka jordbruket”

I jordbruksjournalistiken saknas de romantiska bilderna av landsbygden där korna mjölkas för hand och hönsen spatserar fria på gårdsplanen.

Lina Laurent, text
Johannes Tervo, foto

ett brunt landskap sveper förbi. Mörkbruna åkrar, guldbrunn torrt gräs och gråbruna lövträd kantar landsvägen.

”Titta där plöjer någon redan”, konstaterar **Christoffer Thomasfolk** och svänger mot Övermark. Vi befinner oss cirka 50 kilometer sydväst om Vasa, på väg till **Ann-Katrin** och **Anders Norrbacks** fårgård i Pörtom. Den här texten handlar ändå inte om gulliga lamm eller om hur efterfrågan på inhemskt lammkött såg ut inför påsken. Den handlar om jordbruksjournalistik – ett område där myter, missuppfattningar och sakfel frodas i vanliga nyhetstexter, åtminstone enligt jordbruksjournalisterna.

”På mitt första uppdrag som gällde skogsfrågor visste jag inte ens vad en gallring är. Jag började från noll.”

Christoffer Thomasfolk

Thomasfolk, 36, har varit jordbruksjournalist på heltid i snart två år. Han jobbar för *Landsbygdens Folk*, *LF*, som ges ut av Finlands svenska lantbruksproducenter SLC.

Att Thomasfolk blev jordbruksjournalist var inget han föreställde sig då han i tiden studerade statskunskap i Vasa. Vägen till journalistiken gick via sportrapportering för *Vasabladet*, Radio Extrem och frilansjobb och vikariat för bland annat *Hufvudstadsbladet*.

”Trots att jag är uppvuxen i Kvevlax har jag ingen anknytning till jordbruket och det var många som blev överraskade då de hörde att jag börjat jobba på *LF*.”

Sitt jordbrukskunnande i början beskriver Thomasfolk som obefintligt eller ”på samma nivå som de flesta journalisters”.

”När jag skulle skriva min första artikel

om skogsfrågor visste jag inte ens vad en gallring är.”

Under åren har Thomasfolk skrivit bland annat om mjölk- och köttproducenters vardag, spannmåls- och växthusodlare, skogsbruk och om kalkonuppfödning.

”Arbetsfältet är enormt och tempot håftigt. Jordbruksstöden borde jag veta lite mera om men jag anser samtidigt att journalisten inte behöver vara expert. Det är vi som ska göra texten läsvärd.”

Framme hos Norrbacks bjuds det på smörgås med rökt fårkött – från den egna gården förstås – och Thomasfolk knackar ner intervjuaren på sin bärbara dator. Diskussioner rör sig om parets tidigare erfarenheter av svin- och spannmålsproduktion och om den aktuella satsningen på fårnäringen. Norrback föreläser intensivt om vad han tycker om handelns melanhänder och produktionspriserna och efter ett varv i det nybyggda fårhuset är det dags att hoppa i bilen igen.

För Thomasfolk är arbetsdagen typisk, med cirka 100 kilometer i bil och ett gårdsbesök mitt emellan. Nyheter om nationell jordbrukspolitik, EU-frågor, livsmedelssäkerhet med mera sköts i första hand av redaktionen i Helsingfors.

”Många journalister gör i dag sina intervjuer per telefon – också i radion. Då jag gör en artikel åker jag hem till folk. Jag träffar grymt intressanta människor och får se så otroligt mycket.”

Enligt Thomasfolk har många jordbrukare en dålig bild av journalister. Därför är det rätt vanligt att folk tackar nej till att medverka eller är försiktiga med vad de säger.

”De har blivit felciterade eller så har texterna om dem innehållit många sakfel. Men jag påpekar alltid för dem att det är viktigt att ta emot journalister och vara öppna med sin produktion.”

Jordbruksjournalisternas obundenhet diskuteras med jämna mellanrum inom branschen och till exempel i jordbruksjournalisternas förening är både journalister och informatörer välkomna. *Landsbygdens Folk* är en fri redaktion men eftersom utgivaren är en intresseorganisation är målet att driva producenternas frågor. För Thomasfolk betyder det till exempel att han väljer att prioritera

Gårdsbesök. ”Under den tid jag jobbat som jordbruksjournalist har min respekt för dem som jobbar med matproduktion vuxit enormt”, säger Christoffer Thomasfolk (till höger). Här intervjuar han Anders Norrback för *Landsbygdens Folk*.

SLC:s medlemmar då han intervjuar producenter.

”Men det är klart att vi måste vara kritiska också mot oss själva och till exempel rapportera om missförhållanden ifall sådana upptäcks.”

Djurskyddsbrott eller andra allvarliga problem har Thomasfolk inte stött på i sitt arbete.

”Producenter som sysslar med jordbruk seriöst har inte råd med att deras djur mår dåligt.”

LF:s chefredaktör **Micke Godtfredsen** säger att branschjournalistik överlag har en utmanande sits.

”För den enskilda journalisten gäller det att hålla en viss distans. Om man jobbar med samma frågor under många år skapas relationer och beroendeförhållanden men också lojalitetskänslor”, säger Godtfredsen.

Godtfredsen önskar att andra jordbruksfrågor än de olika stöden skulle få större synlighet i medierna.

”Det kunde finnas mer fokus på jordbrukets betydelse för matförsörjningen och jag hoppas att det skulle finnas mer tid för artiklar om hur det på riktigt går till på gårdarna och i livsmedelsfabrikerna.” ■

Sagt om jordbruksjournalistik

” När riksmidier behandlar jordbruksfrågor sker det ofta slentrianmässigt. Det handlar ofta om vårbruket eller skörden. En annan fråga som alltid väcker debatt är jordbruksstöden. Om folk visste mer om jordbruket skulle de inse att stöden inte är en inkomst som jordbrukaren sätter direkt i egen ficka. Verksamheten slukar vanligtvis astronomiska summor.

Många jordbrukare är förbannade på de så kallade citygröna och upplever att det finns en klyfta mellan urbana journalister och den egna vardagen. Både jordbrukare och jordbrukets intresseorganisationer kunde bli bättre på att berätta om sin verksamhet. Journalister borde våga bevaka jordbruksfrågor – man skriver ju hela tiden om saker man inte vet. Det gäller att ta reda på bakgrundsfakta och att vara proffessionell. Och till bonden kan man ju ärligt säga att man inte är så bra på området men att man är nyfiken.”

Maria Wasström
JORDBRUKARE OCH JOURNALIST

” På Hbl har vi ingen jordbruksjournalist och vi är inte många som vill skriva om jordbruksfrågor. Varför vet jag inte riktigt men en del upplever att det är ett område de inte känner till och andra har inget intresse för det. Jag har skrivit en del artiklar om jordbruksfrågor och -politik och därför blir det ofta jag som får nya uppdrag inom

området. Men jag kan ingenting om riktigt jordbruk, jag kan knappt skilja en plog från en harv. Det skulle finnas en massa viktiga frågor att ta upp, till exempel om livsmedelsproduktion och närmat men mycket blir ogjort. Kanske det är mer legitimt att vara okunnig om till exempel rymdforskning – jordbruk har människor ändå sysslat med i tusentals år.”

Peter Buchert
JOURNALIST, HUFVUDSTADSBLADET

” Finländska journalister utlokaliserar alltför ofta bevakningen av jordbruket och livsmedelsindustrin till myndigheter och aktivister.

Det behövs mera grävande journalistik där journalisterna tar en aktivare roll. Ett grundproblem är att journalisterna är fjärrmade från jordbruket. När en city-journalist för första gången besöker ett slakteri eller en stor gård blir hon eller han oftast förskräckt. Hur ska journalisten då kunna skilja åt vad som är normalt och vad som inte är det? På branschtidningarna har journalisterna kanske det rätta kunnande men under årens lopp börjar de lätt identifiera sig med branschen i för stor utsträckning för att kunna framföra kritik mot den”

Elina Lappalainen
JOURNALIST OCH FÖRFATTARE
TILL BOKEN SYÖTÄVÄKSI KASVATETUT

från sidan

Magnus Londen
manu@magnuslonden.net
SKRIBENTEN ÄR FRILANSJOURNALIST OCH FÖRFATTARE FRÅN HELSINGFORS.

Propaganda nu

Ä r de där galningarna terrorister eller militanta separatister? Är de där andra nazister? Är premiärministern verkligen premiärminister eller kanske snarare en ”så kallad” premiärminister för en ”fascistisk junta”?

Ukrainakrisen har tydligare än på länge visat hur språkbruket, också det enskilda ordvalet, avslöjar var journalisten står i konflikten.

Riktigt tragikomiskt blev det då man jämförde mediebevakningen då offentliga byggnader stornades i östra Ukraina. På bland annat BBC fick vi se skrämmande bilder av militärklädda män med dragna vapen som under skottlossning stornar polishus och andra myndigheter. Itar-Tass och andra ryska medier visade samtidigt upp bilder vi i väst sällan fick se: till synes fredliga medborgare som med rysk schlager i bakgrunden umgås och småler och viftar med ryska flaggan och med hemmagjorda plakat säger ett bestämt nej till nazism.

Ett klassiskt propagandakrig – med hisnande insatser – utspelar sig alltså precis här, i vårt ”upplysta” Europa.

Ett klassiskt propagandakrig utspelar sig alltså precis här, i vårt ”upplysta” Europa.

Men i ett fritt medieklimat är det viktigt att visa *hur* den andra sidan rapporterar för sin hemmapublik och också försöka förklara *varför*.

Som EU-medlemmar är det klart var Finland står och hur de flesta finländarna, så där ungefär, ser på konflikten. Men det är väl ingen överdrift att säga att väldigt få i Finland, EU och USA på riktigt begriper varför Ryssland gör som de gör? Och att väldigt få i Ryssland har en aning om vad de där ”fascisterna” i västra Ukraina riktigt vill.

Yle bidrog för sin del med *Az:s Rysslandskväll* (15.4) som presenterades med den bisarra under rubriken ”Hur komma till rätta med ryssar?”.

Ett strålande undantag i svadan under temakvällen fanns dock i **Lauri Koponen**, studerande från Villmanstrand, som ställde den berättigade frågan om varför mediedebatten plötsligt bara handlar om ”vi” och ”dem”, och där känsloladdade ord som ”fascister” och ”frihetskämpar” ständigt kastas ut.

Men ingen verkade lyssna. Snart frågade redaktörerna dem som hade dubbelt medborgarskap (finskt och ryskt) vilken sida de skulle kämpa på i fall av krig mellan länderna...

För allt handlar om vi mot dem. Om att välja sida. Och för oss journalister börjar det redan med våra ordval.

kolumni

Kari Kuukka
kari@docimages.fi
KIRJOITTAJA ON KUVAAJA
JA MULTIMEDIATUOTTAJA.

Moraalikysymyksiä

Jokin aika sitten silmiini osui ilmoitus, jossa suuri julkaisutalo haki riveihinsä harjoittelijoita. Palkkioksi tarjottiin muun muassa kivoja työkavereita, lounasetua ja liikuntamahdollisuutta. Ei palkkaa. Edellytettiin kielitaitoa ja esimerkiksi CS-ohjelmiston osaamista.

Palkattomasta harjoittelusta voi olla monta mieltä. Mikäli saatava oppi on niin erinomaista, että normaalimarkkinoilla siitä joutuisi pulittamaan ison pinon euroja, niin kyseessähän olisi täydellinen win-win-tilanne. Harjoittelupaikan tarjoaja saa innokasta, nuorta työvoimaa, ja harjoittelija saa arvokasta oppia ja kokemusta.

Jos harjoittelijaa käytetään vain palkattomana työntekijänä, olemme vaarallisilla vesillä. Opiskelijoiden on pakko suorittaa harjoittelu, mutta työnantajalla ei ole velvollisuutta (ainakaan alkuvaiheessa) maksaa siitä palkkaa. On taloudellisesti luonnollisesti kevyempää ottaa ”harjoittelija” kuin palkata ”oikea” työntekijä. Ja seuraavana vuonna voi sitten halutessaan valita uuden broilerin näppäimistön tai kameran taakse.

Jään pohtimaan kustantajan moraalialia tässä. Kun joku lehti-ilmoituksella hakee harjoittelijoita ja samassa yhteydessä listataan, mitä näiden tulee osata, niin mikä on ilmoittajan motivaatio? Tuskin ainakaan huoli alan tulevaisuudesta tai pyrkimys auttaa yksittäisiä nuoria uran alkuun.

Toinen moraalikysymys valokuvan maailmasta. Miten suhtautua siihen, että vaativaan kuvaustehävään ulkomaille tarjotaan vain akkreditointia, muttei palkkiota tai kulujakaan? Kuulostaa hullulta, mutta esimerkki on oikeasta elämästä.

Mikäli tehtävä on riittävän hohdokas – sanotaan vaikka olympiakisat – niin kyllä aina löytyy joku innokas, joka lähtee. Kuvia luvataan ostaa ja nuori journalistin alku uneksi, että tästä voisi ehkä muutamman euron tienatakin. Saada kuvat lehteen, ja se kuuluisa jalka sinne oven väliin.

Mihin suuntaan tämä vie alaamme?

Suuresti kunnioittamani dramaturgi **Tove Idström** sanoi kerran luennolla: lain ja moraalien välissä on autioma, jossa pitää osata kulkea ja tehdä viisaita valintoja.

Alamme murros on johtanut meidät tuohon autiomaahan. Nyt olisi viisaiden valintojen vuoro.

On taloudellisesti luonnollisesti kevyempää ottaa ”harjoittelija” kuin palkata ”oikea” työntekijä.

nimitykset

VTM **Lauri Nurmi** on nimitetty *Aamulehden* toimittajaksi Alma Aluemedian Helsingin toimitukseen. Hän on aiemmin työskennellyt Keski-Uusimaan urheilun esimiehenä.

Helsingin Sanomissa **Hanna Mahlamäki** (ent. **Kaarto**) on nimitetty politiikan toimittajaksi. Hän palaa tehtävään Ylestä. Uudeksi palvelujournalismin toimitussihteeriksi on valittu toimituspäällikkö **Anu Ilomäki**. Hän tulee Helsingin Sanomiin yhtiön sisältä Magazine Mediasta.

Helsingin Sanomien uusiksi kirjeenvaihtajiksi Britanniaan, Yhdysvaltoihin ja Etelä-Afrikkaan on valittu toimittajat **Annamari Sipilä**, **Laura Saarikoski** ja **Sami Sillanpää**. Sipilä ja Saarikoski aloittavat tehtävissä elokuussa, Sillanpää tammikuussa 2015.

Yle Kainuun päälliköksi on nimitetty HUK **Aki Karjalainen**. Hän on viimeksi ollut Radio Kajauksen omistajana, toimitusjohtaja ja vastaava päätoimittaja. Karjalainen seuraa päällikön tehtävässä eläkkeelle jäävää

Jukka Rossia.

Ylioppilaslehden uudeksi päätoimittajaksi on valittu filosofian ylioppilas **Antti Pikkanen**, 22. Pikkanen aloittaa kaksivuotisen kautensa elokuun alussa.

Otavamedian Asiakasviestinnässä Turun liiketoiminnan johtaja **Jani Koivunen** on nimitetty asiakkuusjohtajaksi. Asiakasvastuulliseksi Key Account Managereiksi on nimitetty **Kaisa Alaparta**, **Anneli Frantti**, **Laura Heikkinen**, **Mauri Kaarre**, **Terhi Rauhala** ja **Ilo Salonen**.

FM **Nina Erho** on valittu *Journalistin* toimittajaksi. Hän aloitti tehtävässä 22. huhtikuuta. Hän on työskennellyt muun muassa Aalto-yliopiston viestinnässä, Otavamediassa, Sanoma Magazinesissa, Helsingin Sanomissa ja *Ilta-Sanomissa* sekä *Turun Sanomissa*.

Olit ennen tämän tehtävän alkamista hetken aikaa työttömänä. Minkälainen kokemus se oli?

Uusi kokemus, koska olin sitä ennen siirtynyt pitkään työpaikasta toiseen. Etukäteen ajattelin, että ehtisin tehdä pitkinä päivinäni vaikka mitä, mutta käytännössä aika meni paljolti uuden, fiksun työn etsimiseen.

Mikä oli ajanjakson tärkein opetus?

Kun työskentelee pitkään samalla alalla, rutiinit mais-

tuvat joskus puulta. Kun työtä ei vähään aikaan ole, tajuaa miten kiva sitä on kuitenkin tehdä.

Millainen median kuluttaja olet?

Aamun uutiset luen kännykästä, koska sitä ei tarvitse hakea postilaatikosta. Muutoin luen myös paperilehtiä. Televisiota katson valikoiden, radiota kuuntelen tien päällä. Verkko on enemmän työ- kuin hupiväline.

Mitkä ovat mielestäsi media-alan pahimmat uhkakuvat?

uhkakuvat?

Uhka on se, että tekemisen tapojen muutos ei saavuta maailman muutoksen vauhtia. Toisaalta maailman muutos tarvitsee ammatti- maista jäsentelyä.

Pädi vai paperi?

Molemmat. Verkon etuja ovat nopeus, avoimuus ja liikkuva kuva. Paperin lukeminen on Hetki, ja paperilla kokonaisuudet muodostuvat hienolla, pitkään hioutuneella tavallaan.

Manu Marttinen

Tulet vihreiden viestintäsuunnittelijan tehtävistä. Miltä poliittinen journalismi on näyttäytynyt siitä vinkkelistä?

Politiikan toimittajat ovat pääsääntöisesti reiluja, ammattitaitoisia ja asiantuntevia, ja samaa voi sanoa heidän työnsä jäljestä. Joskus tosin näyttää siltä, että agendalle mahtuu vain yksi asia kerrallaan. Poliitikan toimijoita se tietysti kismittää. **Miten suomalaista journalismia pitäisi kehittää?**

YTM **Marja Honkonen** on valittu *Journalistin* toimittajaksi. Hän aloittaa tehtävässä 5. toukokuuta. Hän on työskennellyt muun muassa vihreiden viestintäsuunnittelijana, Jyväskylän Ylioppilaslehden päätoimittajana, Keski-suomalaisessa toimitussihteerinä sekä toimittajana Ylen verkkotoimituksessa.

Kiire ajaa toimittajat turhan usein vain raporttoimaan siitä, miten vaikuttajat kommentoivat toistensa päätöksiä, tekemisiä ja sanomisia. Toimittajilla pitäisi olla aikaa haastaa väitteet ja tarkistaa faktat – myös ne, jotka esitellään totuuksina sivulauseen puolella.

Mitkä ovat mielestäsi media-alan pahimmat uhkakuvat?

Sadonkorjuu laadukkaiden sisältöjen kustannuksella ei voi jatkua loputtomiin. On tärkeää, että toimittaja saa tehdä työnsä hyvin.

Datajournalismin lisääntyessä huolellisen työn merkitys vain kasvaa.

Millainen median kuluttaja olet?

Tärkeimmät uutiseni saan aamun lehdestä ja iltauutisista, päivän mittaan käytän somea. Vapaa-ajalla viihdyn hyvin tehtyjen henkilöjuttujen parissa.

Pädi vai paperi?

Tulevaisuus on tabletissa, mutta itse nautin aamun lehden vielä mieluiten musteella. Seuraava askel on ehkä älypaperi.

Manu Marttinen

Nieminen ja Keskinen puheenjohtajakisaan

Ainakin neljä ehdokasta pyrkii Journalistiliiton puheenjohtajaksi. Viimeisimpinä kilpailuun ovat ilmoittautuneet *Iltalehden* pääluottamusmies **Juha Keskinen** Helsingin Sanomalehtimiesyhdistyksestä ja SJL:n nykyinen puheenjohtaja **Arto Nieminen**, jonka Radio- ja televisiotoimittajien liitto on asettanut ehdokkaakseen.

Iltalehden politiikan toimittajana työskentelevä Keskinen haluaa, että Journalistiliitto toimisi aktiivisemmin työpaikkatasolla.

”Perinteinen tes-toiminta ei riitä, vaan tarvitaan lisää työpaikkatason vuorovaikutusta työnantajan ja työntekijöiden välillä”, vuodesta 2010 SJL:n valtuustoon kuulunut Keskinen sanoo ja vaatii liitolta nopeam-

paa reagointia sekä lisää tukea ja koulutusta luottamusmiehille.

Arto Nieminen on toiminut SJL:n puheenjohtajana kaksi kautta vuodesta 2006 lähtien. Mahdollisella kolmannella kaudella hän lupaa keskittyä erityisesti freelancereiden aseman parantamiseen ja liiton edunvalvontapolitiikan uudistamiseen.

”Meidän on hyväksyttävä tosiasia, että media on muuttunut: koska työt ovat samankaltaisia printtimediassa ja sähköisellä puolella, meidän on pyrittävä laajempiin sopimuskonaisuuksiin ja sellaisiin sopimuksiin, jotka sopivat moderniin nopeasti muuttuvaan mediamaailmaan”, Nieminen sanoo.

Journalistiliiton puheenjohtaja valitaan nelivuotiskaudelle

Ehdolla. Helsingin Sanomalehtimiesyhdistys on asettanut ehdokkaakseen Journalistiliiton puheenjohtajakisaan Juha Keskinen. Radio- ja televisiotoimittajien liitto haluaa nykyisen puheenjohtajan Arto Niemisen jatkavan.

SJL:n valtuuston kokouksessa joulukuussa. Keskinen ja Niemisen lisäksi ehdolla ovat ainakin Suomen Aikakauslehtentöimittajain Liiton puheenjohtaja **Hanne Aho** sekä Turun Sanomalehtimiesyhdistystä ja SJL:n valtuustoa johtava **Asko Leh-**

tonen.

Vaikka lehdistöä edustavat yhdistykset ovat asettaneet jo kolme ehdokasta, ne pyrkivät löytämään yhteisen haastajan Niemiselle ennen ratkaisevaa äänestystä.

Janne Salomaa

Toimittajia pyrkii mepiksi jokaisesta puolueesta

Ainakin 28 toimittajan töitä tehnyt ehdokasta pyrkii europarlamenttiin toukokuun lopun EU-vaaleissa. *Journalisti* kysyi ehdokaiden taustoista eduskuntapuolueiden puoluesihtereiltä ja kampanjatyöntekijöiltä.

Pääosa vastaajien mainitsemista ”toimittajataustaisista” ehdokkaista on tosin tehnyt enemmän muita kuin journalistin töitä. Kokoomuksen ehdokkaista pisin toimittajahistoria on toiselle kaudelle pyrkivällä ex-yleläisellä **Petri Sarvamaalla**, mutta toimitustöitä ovat tehneet myös **Lisa Suonio-Ahtisaari**, **Henna Virkkunen**, **Pia Kauma** ja **Mari Kaunistola**.

Sdp:n ainoa varsinainen journalistiehdokas on Ylessä pitkään työskennellyt **Timo Harakka**, mutta toimittajakokemusta on myös **Liisa Jaakonsaarella**, **Kaarin Taipaleella**, **Riitta Myllerillä** ja **Reijo Paanasella**. Perussuomalaisista pitkä toimittajahistoria on **Maria Tolpasella** ja **Pirkko Ruohonen-Lernerillä**.

Keskusta ei vastannut *Journalistin* kyselyyn, mutta puolueen listalla on yksi tunnettu journalisti: **Mikael Pentikäinen**. Vasemmistoliittolaisista toimittajana ovat työskennelleet **Silvia**

Modig, **Antero Eerola**, **Eila Tiainen** ja **Sinikka Torkkola**.

Vihreistä eniten toimittajakokemusta on **Oras Tynkkysellä**, mutta journalistisia kirjoitustöitä ovat tehneet myös **Heidi Hautala**, **Tuuli Kousa**, **Johanna Sumuvuori** ja **Anne Bland**. Rkp:n ehdokkaista journalistitausta on **Björn Månssonilla**, **Päivi Storgårdilla**, **Nils Torvaldsilla** ja **Wivan Nygård-Fageruddilla**.

Kristillisdemokraateista toimittajatitteliä käyttää **Birgitta Silvennoinen** ja Muutos 2011-puolueen ehdokkaista **Timo Hellman**.

Kokoomuksen Petri Sarvamaa pääsi mepiksi varasijalta maaliskuussa 2012. Journalistitaustasta on ollut hänen mielestään paljon hyötyä europarlamentissa. Sarvamaa sanoo, että toimittajakokemus auttaa erityisesti verkostoitumisessa ja isojen kokonaisuuksien hahmottamisessa.

Ennen poliitikoksi ryhtymistä Sarvamaa työskenteli lähes 30 vuotta toimittajana. Kun hän vuonna 2009 ”tuli kaapista” ja ryhtyi EU-ehdokkaaksi, kollegat ottivat etäisyyttä.

”Ymmärrän sen hyvin, sillä toimittajan työn elinehto riippu-

Avosylin vastaanotetut. Eurovaaliehdokkaat Petri Sarvamaa (kok.) ja Timo Harakka (sd.) sanovat, että poliitikot toivottavat toimittajat lämpimästi joukkoonsa. Sen sijaan toimittajapiireissä puolen vaihtaminen poliitikoksi on tabu.

mattomuus”, kokoomusmeppi sanoo.

Vaikka Sarvamaa jäi vaaleissa varasijalle, hän irtisanoutui Ylestä kesällä 2010.

”Kukaan ei pakottanut minua lähtemään, mutta ei homma enää oikein toiminut, kun halusin lähteä ehdolle myös kevään 2011 eduskuntavaaleihin.”

Myös Sdp:n sitoutumaton ehdokas Timo Harakka sanoo, etteivät kaikki kollegat pidä häntä enää uskottavana journalistina. Hän ei kuitenkaan ymmärrä niitä, joiden mielestä toimittaja ei saisi osallistua politiikkaan.

”Tiedotusvälineet ovat demokratian asialla, joten on ristiriitaista, että toimittajat pitävät demokratiaan osallistumista lähes rikollisena toimintana.”

Harakasta media latistaa politiikan pelkäksi imago- ja julkisuuspeliksi.

”Harvoin, jos koskaan, lehdistö seuraa kampanjoita aidosti ruohonjuuritasolta, ja tapaa ne tuhannet ihmiset jotka ilman palkkaa ja palkintoa, jaksavat esitteitä ja viettävät iltojaan kokouksissa poissa perheensä ja tv:n viihdeohjelmien parista.”

Janne Salomaa

Journalisteja irtisanonut A-lehdet rekrytoi

A-lehdet haki viime viikolla toimitussihteeriä *Eeva*an, toimituspäällikköä *Trendi*n ja päätoimittajaa *Avotak*kaan. Helmikuussa yhtiö irtisanoi yt-neuvottelujen päätteeksi 14 toimituksellista työntekijää.

”Tilanteet muuttuvat”, A-lehtien henkilöstöpäällikkö **Pirjo Puuperä** perustele tuoretta hakuilmoitusta.

”Paikkoja on vapautunut yt-neuvottelujen jälkeen muun muassa irtisanoutumisten kautta. Avoinna ei ole toimittajan vaan toimitussihteerin ja toimituspäällikön tehtäviä.”

Niille irtisanotuille, jotka ovat tehneet samaa tai samankaltaista työtä, näitä paikkoja on Puuperän mukaan tarjottu. He eivät ole vastaanottaneet tarjottua työtä.

Työnantaja on velvollinen sijoittamaan irtisanottuja uudelleen sellaisiin tehtäviin, jollaisia he ovat tehneet tai joihin heidät voidaan kouluttaa uudelleen. Velvollisuus kestää yhdeksän kuukautta työsuhteen päättymisestä.

Toimittajan työtä tehnyttä ei Journalistiliiton työehtosivomamiehen **Tytti Oraksen** mukaan tarvitse yleensä sijoittaa päätoimittajaksi.

”Uudelleensijoitusvelvoite koskee lähinnä saman vaativuustason tehtäviä tai sellaisia, joihin henkilö olisi esimerkiksi aiemman työkokemuksensa takia sijoitettavissa”, Oras sanoo.

”A-lehdistä ei tiedossani ainakaan vielä ole sellaisia tilanteita, joihin olisi voinut puuttua, mutta uudelleensijoitusta ja takaisinottoa valvotaan kyllä aina irtisanomis-tilanteissa pitkään.”

A-lehdet on henkilöstöpäällikkö Puuperän mukaan sijoittanut yt-neuvottelujen jälkeen uudelleen yhden toimituksellisen työntekijän.

Pääluottamusmiehen varahenkilö **Anne Alter** sanoo, että *Apuun* palkattiin toimitussihteeriksi *Vierhpihasta* irtisanottu toimitussihteer.

Alter seuraa intranetin työpaikkailmoittelua ja kertoo paikoista irtisanotuille.

”*Avotak*assa on nyt auki AD:n paikka, ja yt-neuvotteluissa irtisanottiin AD.”

Ari Lahdenmäki

Luottotoimittaja. Jouni Salo avalee parrasvaloissa viihdejournalismin solmuja.

Riippuvuutta, vihaa ja rakkautta

Ritva Kupari, teksti
Riku Suonio/Jyväskylän kaupunginteatteri, kuva

Matti Nykäsen luottotoimittaja Kai Merilä on muuntunut näytelmän hahmoksi Jyväskylässä.

teatteriohjaaja **Sakari Hokkanen** etsii julkisjournalismin hyviä puolia kirjoittamassaan *Luottotoimittaja*-näytelmässä, jota esitetään Jyväskylän kaupunginteatterissa.

Näytelmässä Leiska-lehden toimittaja Kaide Mertsulainen selittää, että kaikki me nykyihmiset olemme pohjimmiltaan samanlaisia. Meillä on tarve olla rahtusen erityisempiä kuin muut, nostaa pää väkijoukon yläpuolelle ja huutaa, tulla nähdyksi ja kuulluksi.

Julkisten luottotoimittaja

sanoo auttavansa ihmisiä tulemaan näkyviksi.

Yhä useampi haluaa tähdeksi ja kokea edes hetken julkisuuden glamouria. Kaiden mukaan julkisjournalismi ei käytä ihmisiä hyväksi, vaan kysymyksessä on win-win-tilanne, kaikkia osapuolia hyödyttävä symbioosi.

Kaikki elämänsä käänteet paljastavaan julkikkeseen voi myös kanavoida voimakkaimmat tunteensa. Julkkikset ovat läheisiämme, joiden mukana iloitsimme, rakastamme ja suremme.

Lukemista seuraa vielä ikivanha ihmisiä yhdistävä ja rauhaa rakentava kanssakäymisen muoto: julkikkisista juoruilu.

Luottotoimittajaa esitetään yhdessä Sakari Hokkanen kirjoittaman toisen pienoisnäytelmän, *Ternimaitokeisarin*, kanssa. *Ternimaitokeisarissa* elämäntapaohjeita antaa 2004 kuollut **Petteri Jussila**, joka oli aikansa kohujulkis ja esiintyi kym-

meniä kertoja *7 päivää* -lehden kannessa.

Ternimaitokeisarilla on siis ollut esikuva oikeassa elämässä. Entä Kaide Mertsulainen, joka muistuttaa nimeään ja tekemisiään myöten *Seiskan Kai Merilää*, **Matti Nykäsen** luottotoimittajaa?

”Tämä esitys ei kerro hänenstä ihmisenä. Kaide on puhtaasti fiktiivinen luomus, jolla on parodinen suhde *Seiskan* Merilään. Olen toki seurannut Merilän julkista roolia – sitä, miten hän esittää luomaansa luottotoimittajan hahmoa.”

Luottotoimittajalla itselläänkin on suuri tarve olla esillä, mutta ei julkikkiselta vaadittavaa karismaa.

LUOTTOTOIMITTAJA
JYVÄSKYLÄN KAUPUNGINTEATTERISSA,
KÄSIKIRJOITUS JA OHJAUS SAKARI HOKKANEN,
LUOTTOTOIMITTAJANA JOUNI SALO.
SEURAAVA ESITYS 7. TOUKOKUUTA.
NÄYTELMÄ JATKAA TEATTERIN
OHJELMISTOSSA MYÖS SYYSKAUDELLE.

Long Play etsii ulkomaisia kumppaneita

Pitkiin juttuihin erikoistunut nettijulkaisu *Long Play* on käynnistänyt kansainvälisen yhteistyön ja suunnittelee työntekijän palkkaamista kansainvälisen yhteistyön käynnistämiseen.

”Ideana on luoda kansainvälistä toimittajien verkostoa, joka voi ryhtyä vaikka mihin yhteistyöprojekteihin, kun rakenteet ovat pystyssä”, sanoo *LP:tä* kustantavan Long Play -osakeyhtiön hallituksen puheenjohtaja **Riku Siivonen**.

”Yksi mahdollisuus on synnyttää *LP*-toimituksia muihin maihin. Etsimme vasta kumppa-

neita, mutta kiinnostusta on ollut.”

Siivosen mukaan *LP* käynnistelee ”rajat ylittäviä sisältöyhteistyöprojekteja”. Juttuja julkaistaisiin eri kielillä, eritoten englanniksi.

”Idea lähti omista kokemuksestamme. Kun aloitimme, olimme vailla julkaisualustaa ja olimme tarvinneet sellaisen. Ajatelimme, että ehkäpä joku muu kokee samoin.”

LP:n suomenkielinen julkaisutoiminta ei Siivosen mukaan vähene. Lukijoiden määrä on vaihdellut paljon. Siivonen ei

halua paljastaa sitä. Yhtiön tuloksestakaan hän ei halua paljon puhua.

”Mutta ei tämä nyt mihinkään superkasvuun lähde.”

Long Play -osakeyhtiön taloustiedot tulevat julkisiksi ensi vuonna.

”Tiemme on vasta alussa.

Vielä on aikaista sanoa, riittäisikö suomenkielinen yleisö, mutta haluamme tästä mieluummin edes vähän kasvavan firman kuin juuri ja juuri itseään pyörittävän, Suomi-keskeisen bisneksen”, Siivonen sanoo.

Ari Lahdenmäki

yhdistykset

HUJ

Opintomatka. Hämeen-Uudenmaan Journalistien opintomatka Müncheniin on 14.–17. elokuuta. Sitova ilmoittautuminen **Markku Pitkärannalle** osoitteeseen markku@isanointimeklari.fi 31. toukokuuta mennessä. Jäsenten osanottomaksu 350 euroa. Matkan tarkat tiedot yhdistyksen nettisivulla hujry.fi.

PJY

Talkoot. Pirkanmaan Journalistit tekee lauantaina 10. toukokuuta talkooretken Rouhun mökille. Luvassa on kevyitä talkootöitä, keittoja ja saunomista. Kun tiedetään, miten laaja jäsenjoukko on retkestä kiinnostunut, päätetään menäänkö Rouhuun (Rouhu 25, Ylöjärvi) kimppekyydeillä vai varataanko bussi.

Vastaa palkkakyselyyn!

Suomen Journalistiliitto selvittää taas työsuhteisten jäseniensä palkkausta.

Jos saat kyselyn, vastaa siihen joko palautuskuoressa tai sähköisesti. Vastaamista varten ota esille huhtikuun palkkalaskelma.

Palkkoja kysellään yhteensä noin 2 300 työsuhteiselta jäseneltä. Jokainen vastaus on tärkeä, koska se edustaa useaa liiton jäsentä.

Kaksi vuotta sitten tutkittaessa työsuhteisten jäsenien keskipalkka oli 3 516 euroa.

Pienen ihmisen asialla

KUOLLEITA

Toimittaja **Terttu Hyttinen** (o.s. **Sievilä**) kuoli 20. maaliskuuta Sodankylässä 96-vuotiaana. Hän oli syntynyt 23. heinäkuuta 1917 Sievissä, Keski-Pohjanmaalla. Toimittajan työt hän aloitti Kokkolassa, *Keskipohjanmaa*-lehdessä. Sodankylään hän muutti vuoden 1960 alussa *Pohjolan Sanomien* alue-toimittajaksi ja avioitui samana vuonna maanviljelijä-poromies **Oiva Hyttisen** kanssa.

Terttu Hyttinen ei arkaillut kritisoida pienen ihmisen ahdingon unohtaneita päättäjiä tai lähestyä tarvittaessa maan korkeinta johtoa. Toimittajana hänen tavoitteensa oli vaikuttaa. Päämääränä oli parempi Lappi, maaseudun hyvinvointi ja sosiaalinen oikeudenmukaisuus.

Hyttinen toimi 1980-luvulla kirkolliskokousedustajana ja hänet tunnettiin aktiivisena naispappeuden puolesta puhujana. Hänen monipuolisuudestaan ja idearikkaudesta kertoo esimerkiksi Sodankylän kansainvälisen kansanmusiikki- ja tanssifestivaalin, *Jutajaisten*, nimen keksiminen.

Rakkaimmat harrastukset olivat kirjallisuus, musiikki ja kotiseututyö. Terttu Hyttinen kirjoitti näytelmäkirjoituksia. Hänen kirjoittamansa on muun muassa *Tä-*

män runon haluaisin kuulla -ohjelmassa usein esitetty *Isoäiti Maria*.

Hyttisen runoja palkittiin kilpailuissa. Niitä julkaistiin lehdissä ja antologioissa. Vasta vuonna 2011 ilmestyi runokokoelma *Kiehisiä*, josta hän sai 93-vuotiaana Sodankylän kulttuuritekopalkinnon.

Terttu Hyttinen oli 1940-luvulla Maalaisliiton naisten ensimmäinen palkattu kenttätöntekijä. Poliittinen innostus ei laantunut. Hyttisen painokkaita kannanottoja saatiin lukea *Suomenmaan* mielipidesivuilta aivan viime vuosiin saakka.

Viime kuukausiin asti hän piti yhteyttä puhelimitse. Hänellä oli hyviä neuvoja, mutta ennen kaikkea hän oli aidon toimittajan tavoin tiedonjanoinen: mitä tämä tarkoittaa, mistä tässä nyt on kysymys.

Pirkko Wilén

KIRJOITTAJA ON TERTTU HYTTISEN AATESISAR JA KOLLEGA.

Palvelualojen ammattiliitto PAM on yksityisillä palveluilla työskentelevien ammattiliitto. PAMiin kuuluu yli 230 000 jäsentä, joista suurin osa työskentelee vähittäiskaupassa, matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajanpalveluissa, kiinteistöpalveluissa sekä vartiointialalla. PAM neuvottelee palveluilla työehtosopimukset ja valvoo jäsentensä etuja työpaikoilla.

Haemme julkaisuyksikköömme vuorotteluvapaan sijaiseksi ajalle 1.8.–31.12.2014

TOIMITTAJAA

tekemään PAM-lehteä ja sen verkkosivuja.

PAM-lehti ilmestyy 15 kertaa vuodessa. Lehti ja sen verkkotutut tehdään yli 200 000:lle palvelualojen työntekijälle, jotka kuuluvat Palvelualojen ammattiliittoon.

Edellytämme sijaiselta toimittajakokemusta ja -koulutusta sekä vuorotteluvapaalain sijaisille asettamien ehtojen täyttämistä (työtön työnhakija). Arvostamme työmarkkinoiden toiminnan, työelämän ja suomalaisen yhteiskunnan tuntemusta ja kykyä sekä nopeaan että hitaaseen journalismiin eri julkaisualustoilla. Tarjoamme työtä, hyvät työolosuhteet ja työsuhteen ehdot.

Lähetä hakemuksesi viimeistään 11.5. osoitteeseen rekrytointi@pam.fi.

Tee hakemukseesi yhteenveto journalistisen työkokemuksen yhteismäärästä ja mahdollisen tutkintosi aineyhdistelmästä. Otsikoi ”toimittaja vuorotteluvapaan sijaisuuteen”.

Lisätietoja päätoimittaja Auli Kivenmaalta p. 040 592 8981 mielellään klo 9–12.

Kelan palvelut toimittajille

Kelan viestintä auttaa etsimään asiantuntijan ja taustatietoa, kun työn alla on juttu sosiaaliturvasta. Ota yhteystiedot talteen.

Median päivystysnumero **040 733 5221** palvelee arkisin klo 9–16. Etsimme sinulle sopivan asiantuntijan.

Lista Kelan asiantuntijoista myös www.kela.fi/viestinta

Tilastoryhmän päivystysnumero **050 5517 960** palvelee arkisin klo 9–16, tilastot@kela.fi, kun tarvitset tietoja Kelan etuuksien saajien määristä ja kustannuksista

Mediainfoon keräämme kuukausittain sosiaaliturvan ajankohtaiset aiheet, kutsut seminaareihin ja tiedotustilaisuuksiin. Tilaa, niin pysyt kärryllä www.kela.fi/uutiskirje

Twitterissä

@Kela_uutiset
@Kelantutkimus
@Kelantilastot

KUVA: SAMI KERO/HS

MITÄ SANAN- VAPAAUS MAKSAA?

Kansainvälistä sananvapauspäivää vietetään lauantaina 3.5.2014. Tule keskustelemaan sananvapaudesta Suomessa ja maailmalla.

LA 3.5.2014 KLO 11.30–13.35 SANOMATALON MEDIATORI, TÖÖLÖNLAHDENKATU 2

- 11.30** Tarjolla kahvia ja teetä
11.45 Musiikkiesitys: Sibelius-Akatemia
12.00 Tervetuloa Sanomataloon ja Sananvapaus-näyttelyn avaaminen Helsingin Sanomien vastaava päätoimittaja **Kaius Niemi** ja Haaga-Helia amk:n toimittajakoulutuksen johtaja **Anne Leppäjärvi**
12.15 **Sananvapaus maksaa! -puheenvuoro ja -paneelikeskustelu** Miten median murros vaikuttaa suomalaiseen sananvapauteen? Vikesin toiminnanjohtaja **Salla Nazarenko**: Venäjän sananvapaustilanne
Panelistit:
Jouni Kemppainen, uutispäätoimittaja, Yle
Susanna Kuparinen, toimittaja-käsikirjoittaja, Voima
Kaius Niemi, vastaava päätoimittaja, Helsingin Sanomat
Riku Rantala, toimittaja, Docventures
Risto Uimonen, puheenjohtaja, Julkisen Sanan Neuvosto
Heikki Valkama, päätoimittaja, Image
Salla Vuorikoski, MTV:n toimittaja ja Tutkivan journalismin yhdistyksen pj
Paneelin vetää **Jaakko Loikkanen**, toimittaja, Yle, Pressiklubi
13.35 Tilaisuus päättyy

Päivää juhlistaa Haaga-Helian toimittajaopiskelijoiden valokuva-näyttely Sanomatalon Käytävägalleriassa. Näyttely avaa viisi erilaista näkökulmaa sananvapauteen Venäjän etelänaapurissa Georgiassa. Näyttelyn kuraattori on kuvajournalisti **Meeri Koutaniemi**.

Tervetuloa! Tilaisuuteen on vapaa pääsy.

suoraan asiaan

KIRJOITTAJA OTTAA KANTAA.

Itsekkyyden ylistys

Ei voi kuin kauhistella ja ruikuttaa, kuinka tietämättömyyttä ja vastuutonta porukkaa SJL:n jäsenjoukosta löytyy. Vapaata ja onnellista freelancetoimittajaa **Virpi Salmea** tyypii friikkujen ruikutus (*Journalisti* 5/2014).

Salmelta on jäänyt ymmärtämättä, että ammattiyhdistysliike on keskinäisen solidaarisuuden ja heikoimpien asemassa olevien puolustaja. Jos kaikilla freelancerjournalisteilla menisi niin hyvin kuin Salmi väittää itsellään menevän, liitto olisi tehnyt tehtävänsä.

Surulliseksi Salmen kirjoituksen tekee sekin, että hän tuntuu pitävän yksinyrittäjätoimittajia jotenkin erityisessä asemassa suhteessa muihin itsensä työllistäviin, kuten kampaajiin ja kosmetologeihin. YEL koskee kirjoittajan mielestä ”vähän” meitä freetoi-
mittajia, paljon muita itsensä työllistäjiä.

Kuinka joku voi kuvitella, että laki yrittäjien eläkeistä olisi erilainen meille ja muille? Maatalousyrit-

täjät ja stipendiaatit ovat luku sikseen; siihen löytyvät poliittiset syynsä historiasta. Itsensä työllistäjistä ihan kaikilla toimialoilla on kasvanut mittava ammattilaisten joukko työmarkkinoilla, joten on täysin epärealistista ajatella juuri journalistien saavan erityiskohtelun eläkkeissä.

Ammattiliittomme SJL on tehnyt vuosikausia töitä itsensä työllistävien etujen ajamiseksi. Tuloksia syntyy vain, kunhan meidänkin etumme mukaisiin asioihin tulee riittävää taustavoimaa. SJL tekee yhteistyötä kaikkien ammattiliittojen kanssa. Tuloksia syntyy hitaasti, mutta uskoakseni varmasti.

Salmi kohdistaisi oman jäsenmaksunsa tekijänoikeuksien lobbaukseen. Ajatus on vähän sama kuin että minä haluaisin verojani käytettävän vain lapsilisiin ja vanhustenholtoon. Luuleeko Salmi ja samalla tavoin ajattelevat, että Journalistiliitolta voi jäsen-

maksulla ostaa lobbauspalveluja kunkin omiin tarpeisiin? Onko jäänyt huomaamatta, että SJL pääsee, jos pääsee, lobbauskammareihin vain uskottavuudellaan ja jäsenvoimallaan? Siis sillä, että alan porukka on järjestäytynyt ja on valmis tukemaan erilaisia alan työntekijöiden intressejä yhdessä.

Kohtuuttomalta tuntuu Salmen arvostelu liiton tekemistä palkka- ja työtyytyväisyystutkimuksista ”miltä susta tuntuu -kyselyinä”. Seurantatutkimuksia on tehty tarkkaan harkiten kootaksemme tietoa freelancereiden todellisesta työmarkkina-asemasta, tuloista,

töiden riittävyydestä ja jaksamisesta. Tätä tietoa on käytetty nimenomaan freelancereiden ja myös työsuhteisten etujen edistämiseen.

Leena Seretin

TOIMITTAJAYRITTÄJÄNÄ 20 VUOTTA,
AY-AKTIIVI 35 VUOTTA

Tuloksia syntyy hitaasti, mutta uskoakseni varmasti.

Virpi Salmen juttu Journalistissa 5/2014 on herättänyt paljon keskustelua.

Työtä tyytyväisten freelancereiden eteen

Freelancetoimittaja **Virpi Salmi** kirjoitti *Journalistissa* 5/2014 olevansa tyytyväinen freelancer.

Tämä on todella hieno asia ja varmaankin tavoiteltua kaikille freelancereille.

Freelancerius ei saa olla pakko- tai näennäisyrittäjyyttä, vaan journalistille mieluisa ja toimiva työnteon muoto, jossa halutessaan voi tehdä työtä koko journalistin uran ja vaikkapa jatkaa työtä myös eläkeiän saavutettuaan.

Valitettavasti kaikilla ei ole yhtä hyvin asiat kuin Salmella.

Salmi peräänkuuluttaa, että liiton on muutettava henkistä asennoitumistaan freetyöhön. Näin on tapahtunut jo aikoja sitten. Freelancerit ovat ammattijournalisteja, joita liiton mielestä on myös kohdeltava ammatillisina.

Kuten Salmi totesi, liiton free-taktiikan on oltava eteenpäin menevä, kannustava ja tulevaisuusorientoitunut eikä vanhoja asetelmia puolustava. Itsensä työllistäminen on tällä hetkellä keskeinen työmarkkinateema tässä eteenpäin menemisessä ja tulevaisuusorientoitumisessa.

Itsensä työllistämisen käsite liittyy sen selventämiseen, ketkä ovat palkansaajankaltaisia ja ketkä yksinyrittäjiä. Siitä ei käydä keskustelua vain Suomessa, vaan laajalti Euroopassa. Tässä keskustelussa eurooppalaiset journalistiliitot eivät ole kehityksen jarruina, vaan aivan sen kärjessä.

Itsensä työllistämiseen liittyy läheisesti myös Salmen toivoma lobbaus, ettei Suomen lain mukaan voisi laatia sopimuksia, joilla voidaan viedä tekijältä kaikki tekijänoikeudet ikuisesti ja siirtää samalla tekijälle kaikki vastuut ikuisesti. Vaikutustyö yhdessä Tekijäfoorumin 27 muun tekijäjärjestön kanssa on vihdoin johtanut siihen, että opetus- ja kulttuuriministeriö on aloittanut kohtuullisiin sopimusehtoihin ja kohtuulliseen korvaukseen liittyvän lainvalmistelun, jolla pyritään takaamaan tekijänoikeuden luovutuksen laajuuteen sidottu kohtuullinen korvaus. Parhailaan hallituksen esitysluonnoksen lausunnot ovat ministeriössä arvioitavina. Journalistiliitto on yhdessä muiden tekijäjärjestöjen kanssa edistänyt lakimuutosta jo hallitusohjelmasta alkaen, vaikka kustantajat vastustavat vahvasti lakihanketta.

Mitä tulee freetyötä koskeviin tutkimuksiin, liitto on usean vuoden ajan tehnyt hyvää yhteistyötä arvostetun tutkimuslaitoksen TNS Gallupin kanssa. Vuorovuosina selvitetään ansioita ja

työhön liittyviä asioita työsuhteilla ja freelancereilla. Tutkimukset ovat olleet vastaajamääriltään edustavia. Tilastokeskus puolestaan toteuttaa tänä vuonna ura-uurtavan Itsensä työllistäjät 2014 -tutkimuksen. Sen ensimmäisiä tuloksia saadaan syksyllä.

Erikseen liitto on selvittänyt mediayritysten maksamia palkkioita ja niihin liittyviä asioita. Palkkiokyselyitä on tehty Salmen toivomalla tavalla sekä freelancereille että ostaville toimittajille. Kyselyissä on kysytty myös palkkioon vaikuttavista tekijöistä. Ostajien listalla työn laatu on korkealla. Myös luottamusmiehiltä on kysytty freelancer-tiedonsaantioikeudesta ja samalla kannustettu heidän mahdollisuuksistaan auttaa freelancereita työpaikalla.

Työmarkkinatutkimuksen mukaan freelancerin verotettava mediaanitulo on ollut 22 100 euroa vuodessa ja keskimääräinen työaika 32 tuntia viikossa. Tänä keväänä luottamusmiehille lähetetyssä kyselyssä 11 luottamusmiestä kertoi lehtiyrityksen freebudjetin vuoteen 2012 verrattuna säilyneen pääosin ennallaan, seitsemän ilmoitti budjetin laskusta ja vain yksi sen kasvusta. Monelle työmahdollisuuksien merkittävä lasku merkitsee kohtuuttomiin ehtoihin suostumista, jos alan työtä ei ole yleisesti tarjolla kohtuullisilla ehdoilla.

Salmi on oikeassa siinä, että

yksinyrittäjien keskeinen ongelma on korkea YEL-maksu, mikä johtaa helposti alivakuuttamiseen. Sosiaaliturvan kytkeminen otettuun YEL-tasoon kuitenkin tarkoittaa sitä, ettei YEL:ssä kannattaisi säästää. Muun muassa tästä liitto kouluttaa Mitä on olla free -tilaisuuksissa pitkin vuotta.

Vaikutustyö lainsäädäntöön on pitkäjänteistä ja monissa asioissa sitä tehdään yhtä jalkaa kustantajien kanssa. Liitto jatkaa vaikutustyötään freelancereiden eduksi myös tulevissa europarlamentti- ja eduskuntavaaleissa.

Petri Savolainen
EDUNVALVONTAJOHTAJA

Jussi Salokangas
TYÖEHTOASIAMIES
SUOMEN JOURNALISTILIITTO

Salmen väitteitä on vaikea uskoa

Journalistissa 5/2014 julkaistiin Virpi Salmen kirjoitus vapaan toimittajan työn hyvistä puolista. Niitäkin free-työssä tietysti on.

Salmea ei kuitenkaan voi pitää tasapuolisena asian erittelijänä.

Perustelen. Syksyllä 2011, Sanoma-konsernin avustajasopimusneuvottelujen ollessa tiukimillaan, Salmi otti *Helsingin Sanomien* nettikolumnissaan asiakseen pilkata free-kollegoi-

taan, jotka mielenosoituksella pyrkivät parantamaan neuvotte-luasemiaan ja free-työn reiluutta ylipäättään. Myös liiton johto oli mielenosoituksessa edustettuna ja sikäli sekin päätyi ivan koh-teeksi.

Salmen kolumni, yhä netistä löytyvä *Sytytä kynttilä Reijolle*, hakee vertaistaan häikäilemät-tömässä oman edun tavoitte-lussaan ja ammattiliiton hengen vastaisuudessaan.

Journalistin artikkelissaan Salmi toivoo liitolta lobbausta freelancerien tekijänoikeuksien puolesta. Surkuhupaisaa. Kun osoitimme tekijänoikeuksien puolesta mieltämme, Salmi lob-basi kolumnillaan meitä vastaan, onnistuneesti.

Kolumnista päätellen Salmi ei piittaa reiluudesta ja haluaa vält-tämättä kuulua voittajiin. Siksi hänen *Journalistissa* esittämiinsä väitteisiin on vaikea luottaa.

Tietty on olemassa sekin vaih-toehto, että Salmen itsekkyy-s on menneen talven lumia, eikä artikkeli sisältänyt vääristelyä oman kuvan kirkastamiseksi ja kollegoiden tulevien neuvotte-luasemien heikentämiseksi. Fak-tat olisivat kertoneet koko to-tuuden.

Timo Peltonen

VAPAA TOIMITTAJA VUODESTA 2001

JOURNALISTI

Ilmestymisaikataulu 2014

	aineisto	ilmestyy
7	14.5.	22.5.
8	4.6.	12.6.
kesätauko		
9	6.8.	14.8.
10	27.8.	4.9.
11	17.9.	25.9.
12	8.10.	16.10.
13	29.10.	6.11.
14	19.11.	27.11.
15	10.12.	18.12.

Varaa ilmoitustilasi ajoissa.

Ilmoitukset 2,50 €/pmm

Ilmoitusmyynti:

ilmoitukset.journalisti@journalistiliitto.fi

Aineisto-ohjeet, väriprofiilin ja hinnat löydät osoitteesta www.journalisti.fi>ilmoittajille

Kirjoita Kerosuosta, Vuortamasta ja Bruunista

Suomen Journalistiliiton historiaprojektiin on kertynyt paljon haastatteluja liiton kes-keisistä henkilöistä. Kolmesta keskeisestä henkilöstä toivomme kuitenkin saavamme lisää tietoa. He ovat Lauri Kerosuo, Timo Vuortama ja Lars Bruun.

Kerosuo toimi 1974–2006 Journalistiliiton (aiemmin: Suomen Sanomalehtimiesten Liitto) lainopillisena sihteerinä ja myös freelanceiden osa-aikaisena asiamiehenä. Hän oli suosittu luennoitsija. Kerosuon aforismeja julkaistiin yli kymmenen vuoden ajan Journalistissa, ja ne on koottu kirjaksi: *Höläyksiä – aforismeja vuosilta 1993–2008*.

Vuortama työskenteli liitossa vuosina 1980–2007. Hän opetti oman toimensa ohella joukkoviestinnän lainsäädäntöä ja etiikkaa muun muassa Tampereen ja Jyväskylän yliopistoissa. Journalistin (aiemmin: Sanomalehtimies) vastaavana päätoimittajana hän toimi 1988–2005.

Bruun teki yhteistyötä työehtosopimustoi-minnassa ja tekijänoikeusasioissa Journalis-tiliiton pohjoismaisten kumppanien kanssa. Hän työskenteli pitkään Pohjoismaisen Journalistiliiton NJF:n sihteerinä.

Lähetä teksti 15.6.2014 mennessä: tiina.huokuna(at)journalistiliitto.fi tai Suomen Journalistiliitto Muistitietokysely Kerosuo, Vuortama ja Bruun PL 252, 00531 Helsinki

Liitä mukaan myös oma nimesi ja osoitteesi.

Lisätietoja: tutkija Tiina Huokuna, puhelin 040 563 0652

Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund

Etsi Xpertti

SINULLE, JOKA ETSIT TUTKIJAA JUTTUUSI

www.etsixpertti.fi

PALVELUN TARJOAVAT YLIOPISTOT,
TUTKIMUSLAITOKSET JA

SUOMEN AKATEMIA

Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund

PUHELINVAIHDE / TELEFONVÄXEL
(09) 6122 330

KÄYNTIOSOITE / BESÖKADRESS
Säästöpankinranta 2, 7.krs., 00530 Helsinki
Sparbankskajen 2, 7. vån., 00530 Helsingfors

POSTIOSOITE / POSTADRESS
Siltasaarenkatu 16, 00530 Helsinki
Broholmmsgatan 16, 00530 Helsingfors
PL 252, 00531 Helsinki / Box 252, 00531 Helsingfors

SÄHKÖPOSTIT / E-POST
info@journalistiliitto.fi
jasenasiat@journalistiliitto.fi (jäsenasiat/medlemsärenden)
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
förnamn.efternamn@journalistiliitto.fi

VERKKOSIVUT / WEBBSIDOR
www.journalistiliitto.fi / www.journalistforbundet.fi

PUHELINPÄIVYSTYS / TELEFONJOUR

Laki- ja työehtoneuvonta 044 755 5000
(klo 13.00–16.00)
Jäsenmaksut 040 752 5372, 050 366 3501
(klo 9.00–11.30)
Muut jäsenasiat 050 369 4737 (klo 9.00–11.30)
JET-työttömyyskassa (09) 6120 2855
(ma–to klo 9.00–11.00)

TELEFONJOUR

Kollektivavtalsrådgivning 044 755 5000
(kl. 13.00–16.00)
Medlemsavgifter 040 752 5372, 050 366 3501
(kl. 9.00–11.30)
Övriga medlemsärenden 050 369 4737
(kl. 9.00–11.30)
A-kassa (09) 6120 2855 (ma–to klo 9.00–11.00)

JÄRJESTÖJOHTO / ORGANISATIONSLEDNING

Puheenjohtaja **Arto Nieminen** 0400 981 957
Edunvalvontajohtaja **Petri Savolainen** 050 534 2485
Talous- ja hallintojohtaja **Helena Visti** 050 568 5440
Sihteeri **Anne Salonen** 040 529 0449

TYÖEHTOYKSIKKÖ/INTRESSEBEVAKNINGSENHET

Valtteri Aaltonen, työehtoasiamies 050 525 8252
Erkki Kupari, työehtoasiamies 050 536 4318
Sanna Nikula, äitiysvapaalla/ på moderskapsledighet
Tytti Oras, työehtoasiamies 050 567 3418
Jussi Salokangas, työehtoasiamies 050 377 6211
Terhi Tarvainen, työehtoasiamies 050 562 4137
Päivi Isoniemi, sihteeri 040 594 8000
► *koulutusjärjestelyt/ utbildningsarrangemang*

JÄRJESTÖYKSIKKÖ / ORGANISATIONSENHET

Marja Palmunen, järjestöasiamies 050 359 3829
Nina Porra, koulutusasiamies 050 307 1764
Juha Rekola, asiamies 040 512 0036

TOIMISTO / KONTOR

Tuire Leppänen 050 369 4737 (klo 9.00–11.30)
► *jäsenyys, pressikortti*
Arja Katila 050 366 3501 (klo 9.00–11.30)
► *jäsenmaksut, yhdistykset, osasto ja muut jäsenasiat*
Tea Sahlberg 040 752 5372 (klo 9.00–11.30)
► *jäsenmaksut*
Annamari Schildt, taloussihteeri 044 500 0013
(ma–to)
Mari Metsikkö, toimistovirkailija (09) 6122 330

taka-ikkuna

KIRJOITAJINA VUOROTTELEVAT JOURNALISTIN TOIMITTAJAT.

Valitse faktasi

Vanha vitsi kertoo kuinka apumies kirjasi kaikki laivan tapahtumat ylös. Eräänä päivänä laivan kapteeni joi täysin tapojensa vastaisesti liikaa rommia ja apumies kirjasi lokikirjaan, että ”tänään kapteeni oli humalassa juotuaan 50 senttilittraa rommia”.

Kapteeni harmistui merkinästä ja toivoi, ettei näin kiusallisia asioita kirjoitettaisi julkiseen lokikirjaan. Apumies otti palautteesta onkeensa ja kirjoitti seuraavana iltana lokikirjaan jälleen täysin totuudenmukaisen merkinnän: ”Tänään kapteeni oli selvin päin.”

Eikä kapteeni ymmärrettävästi ollut tyytyväinen tähänkään merkintään, vaikka sekin piti paikkaansa.

Viime vuosien aikana erilaisten virheiden määrän mediassa on katsottu lisääntyneen. *Journalistissakin* on useasti toivottu lisää paukkuja faktantarkistukseen – ihan aiheesta.

Turhan vähälle huomiolle ammattikunnan keskuudessa on silti jäänyt yksi tärkeimmistä journalistin ominaisuuksista: asioiden suhteuttamisen taito. Se on vaikeasti hahmotettava ja saavutettava toimittajan ominaisuus, mutta juuri se tekee journalismista laadukasta: kiihкотonta, reilua ja merkityksellistä.

Vitsin apumies kirjoitti ylös vain ”faktoja”, mutta häneltä puuttui kyky suhteuttaa niitä. Faktoja voi käyttää hyvin tarkeitshakuisesti.

Näin käy joskus journalistillekin. Kovalla työllä hankitut faktat ja vauhti sokeuttavat, ja merkityksettömistä asioista syntyy tarpeettoman suuria otsikoita.

Alan hokeman mukaan tiedot voi julkaista, jos faktat pitävät. Niin varmaan voi, mutta näin ei synny hyvää journalismia. Tarkoitushakuisesti valitut faktat kun voivat saada asiat näyttämään jopa totuudenvastaisilta.

Manu Marttinen

Shiva-journalismi tekee tuloaan

Kollega Kainuusta kertoi kuinka ranskalaisjournalistit (toimittaja ja valokuvaaja) olivat Suomen-juttukeikallaan ihmetelleet meikäläistä työskentelyä. Suomalaisjournalisti kun yritti valo- ja videokuvaamisen lomassa painella myös nauhurin nappia ja tehdä siinä sivussa vähän muistiinpanojakin.

Jutun aiheesta kysymiseen, jutusteluun ja muuhun tiedonhankintaan ei meinannut aikaa saati kapasiteettia enää jäädä.

Tätä sinänsä arkista sekoil... ei kun työtapaa tavataan meillä kutsua monilla termeillä: moniosaaminen, monitekeminen, monikanavajulkaiseminen, multitasking-journalismi ja niin edelleen. Ne kertovat, mistä on kysymys, mutta ovat jotenkin puisevia ja vähän akateemisia.

Ranskalaisilla oli tarjota napakampi ehdokas moniosajournalismia kuvaavaksi termiksi: *Shiva-journalismi*.

Termi ei ole johdannainen nuhjuisesta vähittäiskauppaketjustamme Siwasta, vaan viittaa hindujen nelikätiseen jumalaan, joka ylimääräisellä käsiparilla ehtii touhuamaan enemmän kuin kaksikäiset kollegansa.

Nelikätisille journalisteille olisi meilläkin käyttöä. Ylimääräisiä käsipareista kun tuntuu olevan alalla pulaa.

Manu Marttinen

Juttelee henkien kanssa. Kun haastateltava alkaa vakavissaan kertoa keskusteluistaan henkimaailmaan siirtyneiden kanssa (Voi hyvin 3/2014), toimittajan kannattaisi ainakin hetkeksi laittaa nauhuri pois päältä ja jatkaa haastattelua hetken päästä muista teemoista. - Manu Marttinen

Viestintä hallussa

Olen kritisoinut *Journalistissa* Perussuomalaisten rahankäyttöä siitä, ettei puolue ole kasvattanut *Perussuomalainen*-lehden toimitusta, vaikka valtio maksaa persuille miljoonia viestintätukea.

Puolueen omien viestintäpyrkimysten näkökulmasta **Timo Soinin** joukot ovat kuitenkin käyttäneet rahaa

onnistuneesti. Tuore esimerkiksi loistosijoituksesta oli tilata Taloustutkimukselta kysely suomalaisten asenteista maahanmuuttoa kohtaan. Uutinen kyselystä levisi huhtikuun alussa STT:n kautta lukuisiin medioihin, jotka toistivat Perussuomalaisten kannattajien maahanmuuttokantojen lieventyneen.

Puolueen mediastrategian kannalta ehkä parasta oli, että maahanmuuttokriittinen EU-vaaliehdokas **Jussi-Halla Aho**

pääsi jokaisessa jutussa objektiivisen oloisen kommentaattorin rooliin.

Toisenlaisiakin haastateltavia olisi ollut tarjolla: perussuomalaisista väitöskirjaa valmistelevala sosiologi **Tuukka Ylä-Anttila** kritisoi tutkimusta blogissaan epäedustavasta vastaajajoukosta, jonka takia tulokset eri puolueiden kannattajien eroista ovat epäluotettavia. Perussuomalaiset eivät nimittäin tilanneet Taloustutkimukselta perinteistä puhelinkyselyä, vaan internetpaneelitutkimuksen, joka on tarkoitettu lähinnä kaupallisiin tutkimuksiin.

Janne Salomaa

Voitti kilpailun vai kiväärin?

Oikaisujen kirjoittamisen kurjuuden voi korvata niiden lukemisen hauskuus, todistaa *Lapin Kansa* 16. huhtikuuta:

”Eilen ilmestyneessä lehdessä kerrottiin virheellisesti, että **Suvi Mikkonen** olisi voittanut 13-vuotiaiden ilmakiiväärakilpailun Suomen Metsätalajaliiton SM-kilpailuissa Ilomantsissa. Hän voitti ilmakiiväärin arvonnassa.”

Tosin, jos lukija on toinen toimittaja, nauru lakkaa pian. Jostain kumman syystä sitä tulee ajatelleeksi, että kutistuvat resurssit ja kasvava kiire ne tuonkin virheen tekivät.

Nina Erho

Toimitusvaikeuksia

KASPER STRÖMMAN

